

ROMÂNIA EROICĂ

Revistă pentru promovarea românismului
Organul Uniunii Ziarștilor Români din Transilvania

Director: ION COLFESCU-DELATURDA

Redacția și administrația: CLUJ, str. Vasile Goldiș 18/b. - Telefon Nr. 14—89

„Numai aceia vor purta titlul glorios de educatori ai generațiilor de mâine, cari vor fi în acelaș timp eroi spirituali ai neamului în care au văzut lumina zilei.“

(Din „Spirit și Materie“ de I. Colfescu-Delaturda)

Conținutul:

„România Eroică“: Piedestalul de existență al neamului nostru.
Ștefan Peneș: Situația elementului etnic românesc din meserii, comerț și muncă, în noul stat corporativ.
Ion Colfescu-Delaturda: Presa și noua Constituție.
Dr. Ilie Dăianu: Părintele Daco-României: George Șincai din Șinca.
Prof. Dr. Munteanu: Creștinism și armonie socială.
Dr. Ioan Al. Bran-Lemeny: Pentru „Liga Afirmațiunii Românești“.
At. Motogna: Atlasul limbii Române.
Ion I. Porumb: Pentru salvarea unei cetăți a românismului.
Iosif E. Naghlu: Un poet uitat: Asesorul Zaharia Boiu.
Evenimentele zilei: Rezultatul vizitei M. S. Regelui în străinătate. — Douăzeci de ani dela unire. — După mutilarea Cehoslovaciei. — Gospodăria Țării.
Cronici: Românii „mărgineni“. — O instituție românească într'un mare centru minoritar.
Cărți-Reviste-Ziare.
U. Z. R. T.: Buletinul Uniunii Ziarștilor Români din Transilvania.

Abonament anual 250 lei; instituții și străinătate 500 lei. Abonament de sprijin 1500 lei.

Presă de Provincie

Presă de provincie, de care ne interesăm în primul rând, în ultimile numere, s'a ocupat, ca și marile ziare de tiraj din capitala țării, de vizita M. S. Regelui și a Marelui Voevod Mihai la Londra.

Aceasta vizită a fost comentată pe larg de toate organele de publicitate, astfel că nu e logic să ne oprim și noi asupra ei. Importanța acestei vizite în politica externă și internă a statului este în aer. Își poate da seama fiecare de schimbările pe care le va aduce. Pentru noi viața internă și externă a țării noastre este sub zodia dinamismului național, sub prizma căruia credem, că vor vedea acest eveniment toți aceia cari ne urmăresc activitatea și cari stau, alături de noi cot la cot, în războiul de afirmare românească.

—o—

„Gazeta Mediașului“ Nr. 21 din 15—30 Nov. 1938 anticipând asupra serbărilor dela 1 Decembrie, constată:

„În cele două decenii, unirea a adus vieții ardelenesti un progres epocal în toate domeniile. Întâi, o trecere cu profunde prefaceri, delă statul feudal, la statul improprietării țăranilor distribuindu-se la 900.000 de plugari, peste 7 milioane de iugăre de pământ, adică mai mult decât 60 la sută din suprafața totală cultivabilă în provincia ardeleană. În al doilea rând, un spor enorm în prosperitatea culturii“.

„Și oriunde am cerceta datele pozitive ale creației ajungem la aceleaș rezultate grăitoare. Suntem făuritorii unei vieți noi, dând lumii puțință să se simtă liberă și să-și vadă patrimoniul sufletesc și material sporit din an în an“.

„Deaceea praznicului să-i dăm ecouri puternice prin înscrierea pe filă de calendar a unei epoci de glorioasă evoluție în ogorul vredniciei și al vrierilor noastre de a forma un stat neclintit în închegarea lui sufletească“.

—o—

„Frontul“ din București Nr. 531 din 21 Nov. cor., tot în legătură cu serbările dela 1 Dec., evoacă istorica adunare dela Alba-Iulia.

„Prăbușirea imperiului austro-ungar — cel mai hibrid și monstruos conglomerat pe care l-a cunoscut istoria — a adus la desrobirea Românilor de dincolo de Carpați.

Realitățile au învins, după una din cele mai îndelungate și dârze lupte“.

Autorul articolului dă imperiului Austro-Ungar calificativul de „cel mai hibrid și monstruos conglomerat ce a cunoscut istoria“.

De ce nu se poate spune acelaș lucru despre cuceririle romane. Multe din acestea au fost stăpânite o mie de ani. Imperiul totuș s'a închegat. Au fost provincii stăpânite efemer, cum a fost și Dacia noastră, și totuși n'a fost o stăpânire „hibridă“ pentru că nu era o stăpânire barbară, odioasă, ci exercitarea unei misiuni de civilizație, cultură și progres cari prin măreția ei se cucerea definitiv. Aceasta e puterea latinismului. Aceasta e puterea noastră. Sub

steaua ei trebuie să trăim, acum când am pus la pământ pe barbar.

—o—

„Curentul“ din 5 Noembrie cor. publică apelul „Ligei Culturale“, pentru revendicarea teritoriilor românești din Rusia Subcarpatică.

Prin apelul acesta Liga afirmă și cere cu drept cuvânt:

„A lăsa în mâna unora sau altora, adversari etnici ai poporului românesc căruia îi refuză orice recunoaștere și îndreptățire și la desnaționalizarea căruia, încercată îndelung de naționalismul maghiar, e gata să lucreze și celalalt naționalism, rutean, a ceastă parte a neamului românesc, deslipită de trupul țării noastre și aceasta contra voinții puternic afirmată, a locuitorilor ei, ni se pare o imposibilitate morală.“

Prin liga noastră, poporul românesc cere ca normele de dreptate de care s'au împărțit toți, să se aplice și Românilor.

Ea îndeamnă Statul român să puie hotărât această problemă. Iar fraților români de acolo le dă sfatul să întrebuinteze toate mijloacele omenești și civilizate pentru a pregăti viitorul la care au dreptul să aspire“.

—o—

„Renașterea“, de sub direcția dlui G. Popescu Costești din 13 Noembrie, remarcă vecinătatea solidarității româno-jugoslave, referindu-se la un articol al dlui prof. Nicolae Iorga. Din nr. 67, 24 Noembrie 1938, relevăm articolul „Rolul României în destinul european“.

—o—

„Ținuturi Secuizate“, de sub direcția dlui Roman Robu, în nr. 54 din 6 Noembrie 1938, remarcă în articolul prim „Prestigiul României în străinătate“:

„Politica României este azi formulată prin independență față de orice grup ideologic din afară, menținerea integrității teritoriale și dezvoltarea maximă a țării.“

„Presă și opinia publică europeană sunt în adevăr profund impresionate de voința M. S. Regelui, de a da o nouă îndrumare vieții românești și de hotărârea poporului nostru de a se strânge într'un front unic, pentru apărarea și ridicarea țării“.

Plata abonamentului e o obligațiune, dela care nimeni nu se poate abate. Noi dorim ca distinsi cititori să ne învâluie în aceeaș dragoste, în care îi învâluim noi. De aceea îi rugăm să fie atenți:

Cei ce nu înțeleg a se abona, să restituie primul număr ce primește; iar cei abonați, să ne trimită abonamentul cu urgența posibilă, sau să facă față Chitanțelor ce trimitem prin poștă, neachitarea cărora ne face pagube, pe cari, cu părere de rău, le vom pune în sarcina celor ce nu le onorează. — Reținerea revistei însemnează abonament.

ROMÂNIA EROICĂ

REVISTA PENTRU PROMOVAREA ROMÂNISMULUI

Organul Uniunii Ziaristilor Români din Transilvania

Director:
Ion Colfescu-Delaturda

APARE LUNAR

Redacția și administrația:
Cluj, str. V. Goldș 18/b
Telefon 14-89

Piedestalul de existență al neamului nostru

Popoarele tind a se concretiza în entități naționale bine definite, cari înăuntrul hotarelor lor etnice să pornească la afirmarea lor în mijlocul celorlalte popoare. Această concretizare implică probleme grave, cari se pun pentru orice popor care vrea să trăiască și să aibă un rol în lume.

Noi trebuie să ne punem întrebarea cu privire la rostul nostru în concertul popoarelor și să determinăm liniile generale de dezvoltare națională. Pentru a ajunge la acest scop nu trebuie numai să ne studiem pe noi, ci trebuie să cunoaștem în tot rostul și în dezvoltarea lor popoarele cari ne înconjoară. După cum un individ, odată ce ia cunoștință despre existența sa, încă din primii ani dela apariția lui în lume, își schițează, la început în mod sumar și haotic, și apoi din ce în ce mai precis, rostul ce va avea în viață, scopul existenței lui, — tot așa și un popor nu poate exista, nu poate trăi fără un scop definit, fără un mare ideal, fără o stea călăuzitoare, care să-l conducă în labirintul vieții.

Intreaga putere de viață a oricărui popor stă în steaua lui călăuzitoare. Această stea este pentru fiecare steaua călăuzitoare, care a condus pe cei trei magi, prin toate pericolele, la leagănul lui Crist, la leagănul mântuirii.

În Italia statuile Cezarilor au reapărut; au fost repuse la locurile lor de altădată. Hărți ale Imperiului Roman, reproduceri din cărțile vechi, expoziții, tot felul de manifestări în toate ramurile de acti-

vitate, amintesc Italienilor ce au fost ei odinioară, pentruca să știe ce vor fi, ce vor trebui să fie în viitor. Este steaua călăuzitoare, care le conduce firul vieții. Din toate aceste sondări din adâncuri ale idealurilor specifice pământului și poporului, a eșit spiritualitatea creatoare care învăluie Italia astăzi, care pătrunde popoarele înconjurătoare, care-i dă strălucirea și puterea irezistibilă de afirmațiune înăuntru și înafară.

Acest lucru se petrece și cu marele popor German. Războiul mondial l-a ajutat să iese din haos, i-a dat adevărata lui victorie, — victoria cea mai strălucită din viața acestui popor. Această victorie a creat din el un bloc de granit și o putere spirituală de expansiune, căreia nimic nu-i poate rezista. Steaua călăuzitoare a Germanilor este pe firmament și cât timp o vor avea, rolul lor în lume va rămâne pe deplin definit.

Noua directivă de dezvoltare a Europei, a globului întreg, în urma spiritualității creatoare care a coborât din Kosmos pe pământ, implică mari schimbări, grele probleme, crearea de noi și mari destiniuri. Cari sunt popoarele vrednice de a se adăpa din această nouă spiritualitate, de a se face șampionii ei, de a crea pentru ele și pentru alții aceste noi și mari desinuri!

Rolul unora din marile popoare, scopul existenței lor, steaua lor călăuzitoare a apărut deja la orizont. Este locul să ne întrebăm care va fi locul, în mijlocul frământărilor care vor veni, a puzderiei de

state și popoare care s'au încheșat împrejurul nostru, lângă noi și în alte părți, care va fi propriul nostru rol în desfășurarea marilor evenimente cari mijesc din haos, care este, care va fi steaua călăuzitoare care să ne conducă la Crist — copil și care să ne reconducă spre limanul mântuirii!

Am spus cu alte ocazii, că istoria noastră nu începe cu Traian și Decebal. Ea începe, ca și pentru frații noștri de pe malurile Tibrului, ca și pentru ceilalți frați în latinitate, odată cu nașterea Romei, care va trebui să fie odată sărbătoarea noastră națională cea mare. Nașterea Romei constituie pentru noi marele eveniment, care ne leagă cu firul de desvoltare a spiritualității creatoare, care a determinat evoluția întregului glob și a stat la baza evoluției universale. Nu degeaba Roma are origini divine; nu degeaba a venit Enea cu Anchise dela Troia; nu zadarnic a trecut valul spiritului creator din India în Egipt, din Egipt în Asia mică, din aceste două părți la Greci, pentruca pe urmă scânteia divină, elementul spiritual și creator, să se fixeze la Roma eternă, de unde a pornit la reconstrucția din temelii a lumii.

Noi vom fi dela Traian și Decebal. Dar spiritualicește, ca energie creatoare, ca rost în viață, ca stea călăuzitoare, noi suntem fiii Romei eterne și-i aparținem în întregime. Nicăiri, în nici un domeniu de existență, — nu importă trupul, materia, importă numai spiritul care animează, care formează, care creează haina în care se învâluie orice formă în materie, în carne și sânge.

Această constatare este hotărâtoare pentru destinul nostru. Din cercetarea originii noastre va răsări steaua călăuzitoare, care ne va conduce spre marile noastre destine. Noi suntem aici fiii Romei. Noi deținem aici, alături de ea și solidari cu ea, formând una și aceeași spiritualitate creatoare, firul desfășurării istoriei universale.

În raport cu cele amintite despre pulberea de state și națiuni, cari au apărut în ultimul timp, să ne întrebăm care ar fi rostul Ungurilor, Bulgarilor, Rușilor în desfășurarea viitoarelor evenimente, care ar fi spiritualitatea lor creatoare, care să le dea un rol, o rațiune de a fi în forma în care se prezintă? Desigur că nu mentalitatea turanică, adusă de nomazii veniți din stepele Asiei va da directive de desvoltare în Europa centrală și nu această mentalitate le va justifica existența în aceste părți. Nu numai că vecinii noștri dela Apus n'au o rațiune de a fi, dar noi, deținătorii spiritualității creatoare în Dacia Traiană, suntem datori să ne mobilizăm spiritualicește, să mobilizăm toate forurile conducătoare, pentru a se înțelege că, în linia de

desvoltare a entităților naționale și de rasă din Europa, acest crâmpei de popor trebuie scos din făgașul lui, uzurpat în virtutea unor puteri cari astăzi nu-și mai au rostul, urmând ca populațiunile captate și imobilizate prin idiomul turanic, care nu-și are soț în Europa și prin mentalitatea turanică hrăpăreață și odioasă înliptă în Câmpia Panoniei, supusă odinioară spiritualității creatoare a strămoșilor sau fraților noștri, să fie rediate popoarelor înconjurătoare dela cari au fost răpite în decursul timpurilor, pentruca, în acest fel să fie liberate de sub puterile întunecului și să fie chemate la viață și regenerate în spiritualitatea din care au fost scoase în virtutea cuceririi brutale a bandelor de stepă de odinioară.

Aceeaș problemă, aceeaș întrebare se pune și cu privire la Bulgari. Oricât de harnic popor ar fi acesta, existența lui nu se justifică prin simplul fapt că rivalitățile vecinilor i-au înlesnit constituirea într'o organizație proprie de stat. Și multe probleme și întrebări se pot pune și se vor pune cu siguranță cu privire și la alte formațiuni de stat, în raport cu spiritualitatea creatoare și cu rostul lor în viață, în noua desfășurare a istoriei universale.

Noi avem astăzi probleme grave interioare, pe cari urmează să le resolvăm fără întârziere. Avem minoritățile și avem mai ales în sânul nostru cancerul iudaic. Toate acestea pot forma pentru moment o stea călăuzitoare, un imperativ categoric de fiecare clipă pentru fiii de elită ai neamului nostru, pentru toți cari simt în sânge circulând cu putere spiritualitatea creatoare a Romei eterne.

Dar noi, după ce ne-am dat seama că suntem înfipti adânc în solul Patriei, și de mii de ani destinați a avea un mare rol în aceste părți, odată ce evenimentele trecutului ne-au ajutat să ne încheșăm într'un stat cu granițe, deocamdată restrânse, suntem datori să avem ochi de vultur, să privim cu ei în depărtări infinite, pentruca să deschidem generațiunilor perspectivele viitorului, să le pregătim pentru marile, pentru eroicele înfăptuiri de mâine, dându-le astfel rațiunea de a fi și punându-le înaintea steaua călăuzitoare care să le conducă la leagănul lui Crist, și la limanul mântuirii, a mântuirii prin spiritualitatea creatoare contra căreia nu există putere să-i poată sta în cale, spre făurirea istoriei universale, alături și în unire cu marile popoare trezite la viață, intrate deja în dinamica creatoare universală. Căci, trebuie să ne întrebăm adânc în minte și în inimă, că granițele noastre actuale, și ca atare de fapt, nu sunt cele actuale; granițele noastre sunt la confiniile Germaniei, la Granițele Italiei, la Marea Egee și la Marea de Azoff!

„România Eroică“

Situația elementului etnic românesc din meserii, comerț și muncă, în noul stat corporativ

de ȘTEFAN PENEȘ
Secretarul Centralei Reuniunilor

Statul românesc, făurit, apărat, susținut și mărit exclusiv cu prețul sângelui înaintașilor nației românești de azi, cu ziua de 27 Februarie 1938 a intrat în șirul statelor corporative totalitare.

Partidele politice au fost desființate. Epoca căpătuelii prin influențe politicianiste a trecut, fiind înlocuită cu aprecierea muncii efective, a cinstei și a disciplinei.

Temelia statului corporativ, își găsește temeiul în conducerea statului prin reprezentanți aleși de bresle sau corporațiuni. Această teorie foarte frumoasă și logică, în fapt va fi foarte nepotrivită și păgubitoare pentru clasa de mijloc de limba și legea românească, dacă numărul alegătorilor va fi singurul criteriu de a trimite reprezentanți în corpurile legiuitoare și în comisiile însărcinate cu conducerea instituțiilor sociale și profesionale.

Cine deține, ca număr, profesiunile libere, avocați, medici, farmaciști, industriași, comercianți, meșterii și muncitori calificați?

Statisticile ne-au arătat de mult că, în general profesiunile libere din toată țara, dar mai ales în ținuturile alipite, sunt cotochite de jidani, de maghiari și de alte naționalități. În timp ce elementul etnic românesc, cu deosebire cel din meserii, comerț și muncă, ca număr reprezintă o minoritate disparentă, e de sine înțeles că reprezentanții acestor bresle, sau corporațiuni, vor fi — după noua Constituție — și dacă criteriul de alegere îl va forma numărul, — adversari neîmpăcați ai statutului și elementului românesc, sau niște români unelte docile ale minoritarilor.

In cazul dat, reprezentanța corporativă în loc să fie expresia idealului și aspirațiilor elementului făuritor, susținător, alcătuitor și apărător de stat — nația românească — va fi cu totul contrară.

Intrucât la data promulgării noii Constituții, exista în Europa un puternic curent marxist și comunist, — în Franța șeful guvernului era Leon Blum, iar în Viena și Praga existau puternice centre masonice și bolșevice, care influențau simțitor acțiunile politice europene, — este explicabil că și directivele țării noastre trebuiau urmate într'un tempo mai moderat.

La data când acest articol vede lumina tiparului, destinele Franței sunt conduse în altă concepție, iar puternicele organizații masonice, socialiste și comuniste din Viena și Praga au dispărut. Frontul ideologiei totalitare s'a stabilit precis. La dreapta găsim Portugalia înțeleptului Solazar, Spania generalului Franko, Italia adoratului Mussolini, Germania energicului Hitler, Iugoslavia văduvită de regele Alexandru, Bulgaria, Turcia și Grecia re-

născute, Ungaria revizionistă și Polonia antibolșevică. La stânga găsim doar Sovietele dictatorului roșu și Spania republicană. Despre Franța și Anglia nu putem spune că, se alătură pe față taberei de stânga, deși ambiția de supremație le îndeamnă la o colaborare cu aceștia.

Am făcut această paranteză pentru ca să găsim un temei și mai puternic, considerantelor ce urmează.

Elementul etnic românesc, din meserii, comerț și muncă, este grupat în mișcarea reunionistă, care are o vechime de 112 ani. El este organizat în 70 de Reuniuni de meseriași, comercianți și muncitori români, răspândite pe tot cuprinsul Ardealului, Banatului, Crișanei, Maramureșului și Bucovinei, dar federalizate în Centrala Reuniunilor, cu sediul în Cluj. Centrala Reuniunilor este persoană juridică înregistrată la Tribunalul Cluj, apoi recunoscută organizație profesională prin art. 188 din legea Meseriilor din 1936 și menținută, cu atare, în art. 51 din Legea Breslelor din 1938. Mișcarea reunionistă, cu vechimea-i respectabilă de 112 ani, urmărește încă sub stăpânirea maghiară — statornic, conștient și cu însuflețire, sporirea și consolidarea elementului etnic românesc din meserii, comerț și muncă; reromânizarea orașelor noastre înstrăinate și desrobirea economică a poporului român, pentru a realiza mult doritul ideal: *România a Românilor.*

Centrala Reuniunilor, singura reprezentanță legală a burgheziei românești, se luptă cu mari greutate, pentru că nu a fost înțeleasă, ocrotită și sprijinită de conducerea statului. În timp ce conducătorii organizațiilor socialiste, și comuniste, — afiliate organizațiilor internaționale comuniste — se bucurau de mare trecere și de bogat sprijin material la toate guvernele perândate la cârma țării, conducătorii Centralei Reuniunilor au trebuit să facă enorme sacrificii, de timp, de bani și de energie pentru a menține sus drapelul aspirațiilor clasei de mijloc, de limba și legea românească, ridicat acum 112 ani de vrednicii lor înaintași dela Brașov, stindard în culori și de trează credință românească.

În ultimul timp acești veninoși internaționaliști au mers cu îndrăsneala până acolo, încât au fabricat un denunț calomnios, în care se spunea că Reuniunile afiliate Centralei sunt organizații comuniste, iar, președintele Centralei Reuniunilor, d. dr. Augustin Rațiu, nepotul memorandistului dr. Ioan Rațiu, este comunist și antiregalist. Acest denunț, care purta semnătura falsificată a Secretarului Centralei, aceluia care semnează prezentul articol, a fost pus în fața dlui ministru Armand Călinescu și prof. M. Ralea ministrul Muncii.

D. dr. Augustin Rațiu, fiind primit în audiență de ambii ministri, a izbutit să clarifice situațiunea și să spulbere veninoasa calomnie.

Subsemnatul am cerut recomandat dlui ministru A. Călinescu, extradarea denunțului calomnios, cu semnătura falsificată pentru a sesiza Parchetul și m'am prezentat în audiență în două rânduri în acest scop, n'am primit nici răspuns și nici cuvânt.

Prin adunarea generală dela Turda, 16 Oct. 1938, Centrala Reuniunilor de Meseriași, Comercianți și Muncitori Români, patronată de Excelența Sa dl General Danilă Papp, Rezidentul Regal al Ținutului Mureș, sărbătorind aniversarea nașterii M. Sale Regelui Carol II, sfințind Drapelul Tricolor al Reuniunii Meseriașilor din Turda, comemorând 337 ani delauciderea mișelească a celui dintâi unificator, Mihai Viteazul, și 36 ani dela moartea marelui memorandist dr. Ioan Rațiu, a dat o dovadă strălucită despre adâncul dinasticism și patriotism, despre tradiția creștină și despre conștiința naționalism al clasei de mijloc de limba și legea românească.

Cum stăm cu reprezentanța corporatistă? După ce am arătat în articolele anterioare cu date statistice că elementul etnic românesc, din comerț, meserii și muncă, ca număr reprezintă o minoritate

disparentă față de streini, iar în cel de față am scos în evidență de câtă trecere se bucură la conducere și cu ce mijloace caută să distrugă mișcarea reunio-nistă, reprezentată prin Centrala Reuniunilor, conducătorii socialistilor și comuniștilor, — aceia care au organizat și condus 7600 de greve, cu 1 milion 400 mii de oameni 3.5 milioane de zile din 1920—1937, căutând să arunce țara în revoluție pentru a introduce comunismul?

Conducerea Centralei Reuniunilor se crede îndreptățită să pretindă ca, în noua lege electorală să se acorde un regim de favoare elementului etnic românesc din comerț, meserii și muncă, asigurându-i-se un procent de 80% pentru reprezentanții săi, ca să fie și pe terenul economic în dreapta proporție cu elementul făuritor și alcătuitor de Stat.

De încheiere repet, fără să mă tem că devin banal, aceea ce am afirmat de repetite ori: *In caz de război — care a fost evitat, dar nu suprimat — Regele și Țara nu se poate încrede decât „pe elementul etnic românesc, acela care a făurit-o, a apărato, și a mărit-o cu prețul sângelui a milioane de eroi și cu suferințele, cu persecuțiile și martirajul, altor sute de mii de ai noștri, cunoscuți ori dați uitării.*

Cercetați istoria războiului de întregire 1916—1920 și istoria românilor subjugăți și vă veți convinge!

Presă și noua Constituție

de ION GOLFSCU DELATURDA

Intreaga noastră activitate în domeniul public pleacă dela principiile cari sunt puse la baza dezvoltării Statului, în noua noastră lege fundamentală. Noua Constituție pune, în art. 4, principiul că: „Toți Românii, fără deosebire de origine etnică și credință religioasă, sunt datori: a socoti Patria drept cel mai de seamă temei al rostului lor în viață, a se jertfi pentru apărarea integrității, independenței și demnității ei; a contribui prin munca lor la înălțarea ei morală și propășirea ei economică” etc.

Intreaga economie a noiei constituții gravitează împrejurul acestui mare principiu, principiu care nu există în constituția care ne-a guvernat până la data de 20 Febr. 1938, data promulgării acestei noi Constituții. Pentru noi, către orice Român conștient de datoria lui pentru Patria și Neamul său, nu era nevoie să se înscrie în pactul fundamental un asemenea principiu. Se înțelege dela sine că orice Român conștient este gata să se sacrifice ori și când pentru interesele supreme ale Patriei și Neamului său, aceasta îndatorire fiind de fapt „principalul său rost în viață”. Totus

înscrisul în Constituție a principiului de mai sus era necesară. Era, cu atât mai necesară, cu cât această nouă Constituție inaugurează o nouă eră în viața Statului și Națiunii Române.

Intr'un număr trecut al revistei noastre, sub titlul „Presă și misionarismul de stat”, am rezumat noua concepție de Stat în următoarele cuvinte: „Până acum Patria era a individului. Acum individul devine o celulă vie a națiunii, însă nu în funcție de individ, ci în funcție de națiune, de Patrie; individul, familia, orice organizație în Stat, iau rolul de celule vii ale națiunii, cari sunt datoare, în virtutea unui imperativ sacru, care trece peste existența lor individuală, să funcționeze, să trăiască, să se sacrifice pentru idealurile comune ale rasei, ale națiunii din care fac parte.

„Dacă, până acum, Patria a putut fi ocrotitoarea tuturor; acum Patria a devenit sceptorul ideal al fiecăruia, ideea pentru care trebuie să trăiască și să moară orice fiu al Ei. Dela cel mai mic, până la cel mai mare, dela meseriaș și muncitor, până la gânditor, totul trebuie să se subordoneze Patriei”.

Este adevărat, că datoria elementară a fiecăruia este de a sta cu toată ființa sa fizică și spirituală la dispoziția Neamului și Patriei, fără să fie nevoie pentru aceasta de nici o dispoziție scrisă. Cu toate acestea răposatul regim al partidelor politice, produs al individualismului eșit din revoluția franceză, a determinat o pulverizare și o secătuire a energiilor naționale, cari îndrumase Statul și Neamul spre peire. Nu numai că, factorii determinanți în viața statului nu înțelegeau să se sacrifice, să aibă ca „principalul rost în viață Patria și Neamul”, dar au făcut din acestea un mijloc eficace de căpătuală, de parvenire și o operă de degradare, de corupere a întregii vieți publice. Erau și în vechea Constituție principii fundamentale cari implicau îndatoririle supreme ale individului către Neamul și Patria sa. Și cu toate acestea nici când nu au înflorit destrămarea, coruperea, mercantilismul, mai mult decât în timpul cât acea constituție a stat la baza dezvoltării Statului. De aceea a fost necesar ca în noul așezământ de Stat să se pună în vederea oricărui cetățean al țării că datoria lui de căpetenie, că rațiunea lui de a fi, este mai presus de toate Patria și Neamul.

Mari sunt, capitale sunt consecințele cari decurg din inserarea în Constituție a acestui imperativ categoric. Dacă suprema îndatorire a locuitorului născut și crescut pe teritoriul Statului Român, a oricărui locuitor devenit cetățean al țării, este să fie trup și suflet în slujba Patriei și a Neamului, atunci se impune dela sine o educațiune unitară, un ideal comun, unul și acelaș, un suflet unitar, pentru toți cetățenii Patriei, independent de originea lor etnică și de credințele lor religioase.

Dacă sub vechea Constituție au putut crește toate buruienile otrăvitoare, independent de îndatorirea organică, înăscută a fiecărui individ de a se sacrifica pentru Patria și Neamul său; apoi să nu ne închipuim că inserarea în Constituție a acestui mare principiu, va împiedeca dela sine dezvoltarea miasmelor sau perpetuarea lor în noua organizație de Stat. Citind Constituția îți poți da seama că, alături de acest principiu salvator, al creerii idealului comun care implică sacrificarea individului pentru Patrie, sunt o serie de dezvoltări cari implică destrămarea idealului comun, crearea de biserici și bisericuțe cari, nu numai că nu vor avea ca „principalul rost în viață” Patria și Neamul Românesc, dar vor fi puternice instrumente de disoluție, crescute la umbra

legilor noastre, pentru ca să sape la temelile Statului Român unitar și indivizibil.

Sunt două mari primejdii care ne pândesc: educația care se dă generațiilor viitoare și dezvoltarea minorităților etnice, existente pe teritoriul statului, în contradicție cu continua lui devenire, cu devenirea istorică a Poporului Român, cu marile comandamente naționale și de Stat românesc unitar și indivizibil. Educația trebuie să tindă la aducerea pe câmpul de luptă națională a oricărui Român de sânge, din orice strat social ar face parte și orice ocupațiune ar avea. Trebuie să facem să se nască a doua oră pentru neamul și Patria sa pe orice Român, care trebuie luat din față și condus până la mormânt cu un singur ideal suprem, „cu principalul său rost în viață: Patria și Neamul”.

Dar dacă acest fel de educație se impune pentru Românul de sânge, atunci ce fel de educație vom da, va trebui să dăm, cetățenilor români de altă origină etnică și cu alte credințe religioase? Trebuie să fim atenți și să înțelegem bine că principiul pus la baza legii noastre fundamentale implică aceeaș educație, acelaș ideal, acelaș „principal rost al vieții” pentru minoritar, ca și pentru Românul de sânge. De aci urmează că drepturile cari se acordă prin Constituție minoritarilor, de o potrivă cu Românii de sânge, implică în sine dispariția spirituală a celor dintâi în masa celor din urmă. Drepturile ce se acordă minoritarilor implică asimilarea lor completă idealurilor și imperativelor categorice ale Neamului Românesc. Principiile noii Constituții, bine înțelese, nu admit dezvoltarea pe teritoriul Statului Român a unor entități etnice distincte de trupul și anima Națiunii Române. Când zicem Patrie, zicem Neam, și când zicem Neam, nu putem înțelege de cât spiritualitatea în continuă devenire, care a dat naștere Statului Român și-i asigură dezvoltarea lui istorică și care nu poate tolera în sânul său, cu nici un chip, corpuri străine, dușmănoase, sau chiar numai absente, sau pasive, față de devenirea lui istorică.

Cele ce am schițat mai sus, sunt bogate în consecințe practice, atât în dezvoltarea interioară, cât și în afirmațiunea peste granițe a Statului Român. La interior, trebuie să nu fim sinceri și să ne ascundem după deget, dacă nu vom recunoaște că legea dezvoltării Statului Român nu implică înglobarea cu timpul a tuturor elementelor etnice asimilabile în masa poporului Român și asfixierea sau eliminarea ace-

lor elemente etnice care nu se pot asimila. Așa zisa liberă dezvoltare, toate drepturile ce se acordă și se vor acorda minorităților noastre etnice, implică, și nu se poate decât să implice, acest imperativ categoric. Și trebuie să accentuăm cu tărie că, Statul Român nu va fi pe deplin sănătos și nu-și va putea făuri destinele sale, înăuntrul și înafara granițelor, până când asimilarea elementelor eterogene sau eliminarea lor din sânul său, nu va fi pe deplin înfăptuită.

O îndepărtare dela linia de conduită mai sus expusă, impusă de altfel pe deaîntregul în pactul nostru fundamental, ar fi să ne ducă la divizarea concepției de Patrie și Neam în diferite patrii și neamuri, câte minorități etnice avem pe teritoriul național. Dacă Patria și Neamul cari impun „cel mai de seamă rost al nostru în viață”, nu este Patria spirituală și neamul Românesc în continua lui devenire ca element alcătuitor de Stat, atunci această Patrie și acest Neam devin: patrie și neam iudovesc, maghiar, german, bulgar, rus; tot atâtea patrii câte elemente etnice s'au infiltrat, în timpurile de restriște sau grație tembelismului nostru, pe teritoriul nostru național.

În legătură cu acest principiu de unificare, de liberă dezvoltare în ideal patriotic și româ-

nesc, în animă națională pură, să ne ferească Dzeu de a ne coborâ de pe pedestalul pus răspicat în Constituția noastră și să continuăm a ne complăce în nepăsarea și în absența de pe câmpul de luptă, în cari am zăcut până acum și cari nu pot decât să pregătească vegetarea statului și destrămarea lui în viitor. Elementele etnice existente pe teritoriul Statului nu pot fi decât sau una cu noi, având acelaș trup și aceeaș animă, sau dușmanele Statului și Neamului Românesc. Nu există o a treia alternativă.

De aceea, în toate ramurile de activitate în Stat se impune firul roșu al unificării în trup și spirit, unificare la care nu putem ajunge fără a trezi la viață națională pe fiecare Român de sânge, fără a-l face să se nască a doua oară în Neamul și Patria sa, pentruca, cu toți Românii, astfel renăscuți, prezenți pe câmpul de luptă de afirmare națională și patriotică, să învăluim pe minoritarii noștri, pentruca să-i facem și pe ei să se nască a doua oară pentru Patria și Neamul Românesc, sau să părăsească teritoriul nostru național, dacă nu înțeleg, sau nu pot să facă cu noi un singur trup și o singură animă,
— o singură turmă și un singur păstor.

FIGURI ARDELENE

Părintele Daco-României: George Șincai din Șinca

de Dr. ILIE DĂIANU

O, geniu nemuritor al lui Șincai. Tu, care ai strigat cu o voce puternică, ce răsună etern în Carpați și la Dunăre, în Balcani și în Pind:

— Fii ai lui Traian, aceasta e Dacia; din naufragiul secolilor ea pentru voi a scăpat; lumina, puterea Răsăritului, voi sunteți.

Eacă documentele originii, titlul naționalității voastre; eacă temelul dreptului și al viitorului vostru!

Sămânța nepieritoare a latinității, în noi, tu ai re'nviat-o, tu ai făcut a se recunoaște frații din depărtare, ce de mult își uitaseră unii de alții.

Al. Papiu-Ilarion, în Acad. Română.

În 14 Sept. 1869, zi de îndoită sărbătoare, Duminecă și Înălțarea sfintei Cruci, Alexandru Papiu Ilarianu, nou alesul membru al Academiei Române

și rostea discursul său de recepțiune despre George Șincai.

Sunt 70 de ani de atunci, și ziua aceasta a fost în sine un eveniment cultural așa de important, încât merită să fie cât mai des evocată în mintea contemporanilor, și pentru că atunci s'a rostit sentința istoriei, citată mai sus, despre cel dintâi istoric al Românilor.

„O mare, frumoasă și binefăcătoare serbare” — îi zice ziarul „Românul”. Iar în „Traian”, nr. 57, marele Hașdeu are accente de inspirație, caracterizându-o.

„A descrie inspirata elocință a ambilor oratori (Ilarian și Barițiu) — zice — în aceasta zi de lumină furată din atmosfera neguroasă a actualității, ar fi a cântări cu o mână grosolană nemărginitul entuziasm al ascultătorilor: peste puțință”.

Iar impresia generală și-o rezumază în acest mișcător tablou:

„Lacrimile de înduioșare curgeau pe fețele Românilor: umbra divinului cerșetor, cu desagii pe umăr, cu Chronica în sac, cu o națiune într'o cârpă, rătăcia printre noi, strălucindu-i zdrențele, ca tunica lui Christos pe muntele Taborului”.

În numărul următor al ziarului „Traian” D. Misail revine asupra serbării, într'un articol mai dezvoltat, din care relev câteva pasagii caracteristice.

„Este o tradiție în poporul nostru, cu deosebire în cel basarabean — zice — căreia datorim păstrarea între noi a memoriei clasicului Ovidiu. Ea spune, că a venit, de mult, dinspre Tiberu, un om extraordinar, care avea dulceața unui copil, și bunătatea unui părinte; care suspina fără încetare, și vorbea câteodată singur; dar că, de îndată ce adresa cuvântul cuiva, părea, că curge miere și lapte din gura lui.

„Miere” și „lapte” au fost și vor fi pentru Români cuvinte, ca ale D-lui Papiu despre Șincai.

Judecata sa personală și-o exprimă astfel:

„Un pas încă, și eram cufundați pentru eternitate. Când eacă, se arată un luceafăr de speranță, un trimis al Providenței, un Columb, care se numește Șincai.”

Ședința Academiei era prezidată de Eliade Rădulescu. La sfârșitul discursului lui Papiu, nu se putu stăpâni, să nu strige: „Astăzi se eterniza memoria unuia din cei mai mari Români și martiri ai României. Să trăiască România!”

Toată aceasta extasiată prăznuire se făcea, în 1869, la trei ani după descoperirea actului de deces al lui Șincai. Mai înainte, peste 50 de ani, Românii noștri nu știau ce s'a ales de Șincai, cum și unde și-a dat obștescul sfârșit?

Se pare, că spiritul public, trezit din letargia semiseculară, și-a simțit vina de a fi uitat pe un așa de mare binefăcător al său și a căutat să repare toată indolența, arătându-și din prisos via sa recunoștință.

Se ivise și gândul de a-i muta rămășițele pământești, îngropate în satul Șinca, de lângă Cașovia, în solul patriei străbune. În „Românul” din 18 Sept. 1869, într'un lung articol asupra serbării academice, se zice:

— „Stați, osăminte sfinte, mai stați încă acolo, căci în curând suflarea ta, învățămintele tale, o! Șincai, ne vor face demni a le lua și a le aduce în centrul României!”

După 70 de ani constatăm cu mâhnire, că osămintele lui Șincai tot acolo, în pământ străin, stau, și nici în cei 20 de ani de viață liberă, în România mare, când Șinca aparținea unei țări amice, nu s'a

preocupat nime, ca să le caute și să le aducă acasă. Mai greu va fi acuma, când ținutul acela a ajuns din nou sub stăpânirea ungurească, mai puțin prietenească.

Cu atât mai mult ni se impune deci datoria, ca să înviem în suflete memoria lui Șincai și să împărțim sufletul lui cu sufletul generațiilor mai tinere de azi. Dacă înainte cu 70 de ani, așa mare serbare sufletească a fost evocarea figurei lui în Academia Română, apoi nu mai puțin efect poate să facă rechemarea figurei lui de martir luminător înaintea generațiilor ce se ridică azi, animate de un suflu național într'o Românie dinamică și bine inspirată.

Articolul citat din „Românul” mai are un pasaj, care merită să-l reinviem. El zice:

„Partea operii tale, găsită și publicată peste o sută de ani dela nașterea ta, ne face să ne încredințăm, că nici un secol de persecutare nu poate opri lumina de a se revărsa, viața de a țîșni, dreptatea de a triumfa. Iar ceea ce învățăm din ceea ce avem dela tine ne va pune în curând în stare, să găsim multul ce ne mai lipsește, și să fim în stare să te auzim, să te înțelegem și să te urmăm, suflet sfânt al gîntei latine din Orient!”

Dacă prezentarea vieții și operei lui Șincai a putut să facă o impresie așa de mare înainte cu 70 de ani, astăzi în România mare, această operă trebuie să ne apară și mai covârșitoare.

Intr'adevăr opera lui Șincai, Cronica sa nemuritoare, nouă ne pare și mai mare. Ea este, în concepția sa largă și atotcuprinzătoare, mai mare decât a putut realiza cel mai mare sacrificiu al neamului, în cel mai măreț efort al războiului mondial.

Față de Daco-România clădită din Cronica lui Șincai, noi am pierdut — sau mai bine zis — am lăsat afară din cadrele României, tot elementul românesc din Balcani, Macedonia, Epir și Istria. Nu mai pomenesc de cele ce am pierdut de mult, printr'un nenorocit proces etnic, în Panonia, în părțile de nord ale Carpaților, în Ugocea, Bereg, Sabolciu și Maramureș, ba chiar în Bucovina.

Așa că părintele spiritual al Daco-României a fost mai îndrăzneț și mai măreț în construcția sa dela începutul veacului al 19-lea decât posibilitatea de realizare faptică a întreg neamului românesc, la începutul veacului al 20-lea. Noi, cei de azi aparem deci minusculi față de dimensiunile operei construite în mintea și Chronica lui George Șincai.

Poate și asta explică, întru câtva, de ce îl cam înconjurăm pe acest uriaș al spiritului românesc și îl lăsăm în uitare, preferând să scoatem la iveală pleiada mai mărunților străluciți, cari au contribuit la decorarea acestei construcții, nu însă la lărgirea sau înălțarea liniilor ei.

Papiu Ilarian, își dă bine seama de măreția suflatească a lui Șincai.

El îl compară cu ceilalți cronicari români și îl găsește mult superior tuturor.

„Șincai în Cronica sa — zice Papiu — e departe de a fi Ardelean, el e Român din toate părțile ambelor Dacii. *Chronica sa e pentru toți Românii*. La Miron Costin, cu retragerea legiunilor și invasiunea barbarilor; la Cantemir, cu a doua descălecure, din Făgăraș și din Maramureș, de odată cu fatala despărțire, se *întrerupe firul ideii unității române*.

Șincai, mai fericit, începând dela Traian, nu scapă din mâni acest fir al legăturii comune, până în zilele sale”.

Și, plin de admirație față de opera sa merele român Papiu-Ilarian exclamă, privind în jurul său:

„Oh! Câți Români nu sunt și astăzi, cari, departe de a se putea urca, nu pot să privească măcar, fără a ameți, la înălțimea acestei idei!”.

Măreția operei lui Șincai mai sporește încă, dacă socotim starea istorică a Românilor în cursul veacurilor și chiar în timpul când marele prigonit își turna opera sa, în mijlocul unor mizerii și griji de neînchipuit. Iată cum presintă la acest punct biograful Papiu situația:

„Din Tisa până în Marea-Neagră, din Carpați până în Balcani și în Pind, risipiți, deslipiți, sfărmași, subjugăți, Românii își uitaseră de mult, și de unde erau veniți, și ce fuseseră odinioară, și chiar ce erau acum, și cum de ajunseră în starea, în care se aflau. Furtunile timpurilor risipiră toate monumentele originale și vieții lor, pe toată fața pământului, dela Roma până la Moscova, dela Constantinopol până în Asia de oparte, până în Varșovia și până dincolo de nordul extrem al Alemaniei, de alta, Unguri și Poloni, Nemți și Ruși, Bizantini și Turci, toți, și pe întrecute, rupseră câte o bucată din corpul istoriei române, ascunzându-o, acoperindu-o, alterându-o, decolorându-o, adese distrugându-o chiar.

„Și cu toate acestea, la asemenea martori, la asemenea conducători, era nevoit a recurge...”

„Șincai îi descopere pe toți și pleacă la drum bine înarmat. El își cunoștea conducătorii, le învățase limbile și le studiase toate pasiunile, toate măiestriile, toate tendințele și toată perfidia.

„Inconjurat de asemenea conducători el urmărește vicisitudinile coloniei lui Traian din ambe Daciile, în tot cursul secolilor, din an în an. Intreabă neîncetat pe martori; îi lasă să vorbească, în toată libertatea, pe Poloni, Unguri, Turci, Ruși și alții, îndeplinește pe unul prin altul, și-i face, și fără voia lor, a înapoia adevărul ascuns și risipit al istoriei române”.

Am citat acest pasaj mai lung din cartea lui Papiu-

Ilarian, (pag. 54*), pentru că ne face puțină lumină în atelierul de lucru al măiestrului constructor Edgar Quinet, cu toată obiectivitatea lui de francez, îl aseamănă pe Șincai și opera sa cu cea ce a făcut *Muratori*, în Italia, și ceea ce au construit *Benedictinii* în Franța. Și cantitativ opera lui Șincai este uriașă! Să facă el singur, bietul călugăr ieșit din mănăstire, fără casă, fără masă, ceea ce au făcut glorioșii călugări Benedictini, cete întregi, nu în mănăstirile bine înzestrate cu cărți, și puși la adăpost de orice grije lumească, — este ceva, ce par'că întrece puterile omenești.

Munca lui Șincai nu se mărginește numai la cele trei volume ale Cronicei, ci mai ales, la acea colosală colecție de documente și extrase din cărți, pe cari se întemeiază cronica, din cari cronica e numai un rezumat metodic de dus și limpezit prin ciurul criticei.

Colecția documentelor era acea grea sarcină pe care o purta cu sine, în dăsași, și care făcea 20—30 de volume. Despre acestea a zis sublimul pribeag, când a fost interpelat odată în Blaj, de ce poartă atâta povară în spate, și a răspuns:

— „Acesta este fătul ostenelelor mele; dacă nu mi-a fost rușine să-l fac, nu mi-e rușine să-l port; căci întru aceasta mă voiu preamări”.

Cronica, ca prin minune, a fost salvată posterității, căci a fost tipărită, pe cât a fost scrisă. Dar unde sunt volumele, colecția de documente? Nu se știe nici azi. Eu cred, că ele zac înfundate în vr'un colț de bibliotecă sau arhivă, la Oradea Mare sau pe la familia Vass, în sânul căreia s'a stins obositul colecționar.

Acela care va avea norocul să le descopere va bine merita pentru literatura și istoriografia românească.

Ori cum am privi opera lui Șincai, în această epocă de strălucire a literaturii și limbei literare românești, în fața căreia stilul cronicei e greoiu, vârtos, fără mlădiere și fără ritmul unduios al scrierilor literare, ea se prezintă mare și măreață prin unitatea armonică a construcției, prin lărgimea și înălțimea liniilor, în cari se arcuește, și prin măreția perspectivei și a orizontului ce ne deschide în timp și spațiu. Ea se ridică ca monumentele megalitice ale vremilor preistorice ca clădirile ciclopice ale vechimei sau chiar ca piramidele faraonilor egipteni, cari sfidează și azi intemperiiile și furtunile, cari au îngropat lumea de civilizație din jurul lor.

Vrednicia lui G. Șincai e mai mare decât a Împăraților Egiptului, cari au ridicat Piramidele din pustiul nisipos. Pentru că aceia au adunat și transportat materialul operei lor prin mii și mii de sclavi,

*) Viața, operele și ideile lui Șincai din Șinca... București 1869. Tip. Națională.

pe când Gheorghe Șincai, însuș și singur cu mâna lui, a adunat materialul, și l-a construit, pentru ca prin el să scoată din robia Egiptului un popor întreg, eliberat, cu încetul, la chemările sufletului său,

repeșite prin veacuri și pus în situația norocoasă să construiască vie, și reductibilă, construcția de azi a Daco-României, care se numește în geografia politică de azi: România Mare.

Creștinism și armonie socială

de Prof. Dr. MUNTEANU

Creștinismul este menit a reprezenta în lume suprema posibilitate de realizare a păcii individuale și colective. Acest postulat nu este exagerare ce depășește puterile lui de afirmare în viață, nici nu este în contradicție, după cum s'ar părea, cu anumite principii stabilite de întemeietorul lui.

1. Căci doctrina creștină nu trebuie privită drept o ideologie de origine omenească creată de necesitățile vieții religioase proprii unei epoci istorice, ci drept o revelație divină, menită a restabili odată pentru totdeauna echilibrul vieții omenești, perturbat prin intervenția răului în lume. Hristos nu este un simplu om, indiferent rangul ce i s'ar acorda în cadrul elitei intelectuale umane, ci Dumnezeu încarnat în corp omenesc. Nu apare în istorie ca o întruchipare a unor năzuințe colective, cărora le dă expresiune în formele rigide ale unei doctrine, ci ca Dumnezeu-omul, în viața sa pământească prefigurează pe omul cel nou, omul nobil, omul tip, transfigurat, renăscut în atmosfera de puritate a Dumnezeirii, omul voit de Creator. Nu omenirea creează pe Hristos, într'un moment dat al evoluției ei spre umanitarismul nobil, ci Hristos Dumnezeu coboară din sferile absolutului, pentru a ridica omenirea spre idealul ei de desăvârșire. Învățătura lui, aplicată integral în practica vieții, este cristalizarea doctrinei fundamentale și absolute în care trebuie să se plămădească și să crească sufletul omenesc. În ea și numai prin ea trebuie să vieze omul nobil, microcosmosul armonic, promotorul echilibrului social imperturbabil.

Creștinismul prin doctrina sa este viață, viața prin excelență. Cere mai mult decât acceptarea rațională a principiilor lui, mai mult decât însușirea lor urmând numai a îmbogăți capitolul cunoașterii; cere trăirea creștină. Ne obligă în conștiință la această viață nouă, atât prin superioritatea ei etică indiscutabilă, cât și prin autoritatea dela care emană. Căci, dacă este adevărat, că Dumnezeu este binele absolut, atunci tot atât de adevărat este, că nu poate voi decât binele în raportul lui cu creațiunea. Binele voind, ne-a arătat cum trebuie să-l realizăm în viață. Nici o minte omenească n'ar fi putut concepe

nici cantitativ, nici calitativ, forme de viață superioară, celei cristalizate în creștinism.

Dumnezeu, la rândul său, este dușmanul absolut al răului din lume. Răul din lume este creatorul desarmoniei. În cutele adânci ale ființei omului este binele. Răul, care-și dispută primatul de stăpânire în lume, pândeste căutând să împiedice dezvoltarea germenului bun al ființei omenești. De aci o permanentă luptă surdă, în interiorul nostru, de care abia că ne dăm seama. De aci desarmonia, dintre a cugeți și voi binele și a face răul. De aci întreaga perturbare a armoniei universale. Dumnezeu descoperindu-ne binele; mai mult, punându-ne la dispoziție și mijloacele de a întreține binele inițial al firii noastre interne, ne dă ajutorul râvnit prin care putem sparge bariera ce se interpune între, a cugeți, voi și face binele. Binele, stăpân odată în suflet și acțiuni, înlătură contrastul, restabilind armonia.

Iată de ce creștinismul își aroagă șieși drepturi superioare în viață, de ce ocupă locul indiscutabil în soluționarea celei mai mari probleme din lume: pacea.

A spus Mântuitorul: „N'am venit în lume să aduc pace, ci sabie”. Este fără îndoială un adevăr. Dar prin aceasta nu se contrazice pe sine, nu contrazice întreg spiritul doctrinei sale? Căci principiul fundamental al doctrinei mântuitoare este anunțat sărbătorește încă din momentul venirii lui Hristos în lume, în îngereasca cântare: „Mărire întru cei de sus lui D-zeu, pe Pământ pace și între oameni bunăînvoire”. Acest principiu caracterizează toată învățătura, toată atitudinea personală a Mântuitorului față de lume. Deși se cere, față de formele greșite ale vieții omenești, nu poate fi socotit drept un răzvrătit. În cele mai disperate împrejurări își păstrează calmul, răspunzând atacurilor, injuriilor, suferințelor, cu blândețe și iubire. Și aceasta până la sfârșit.

Deci cuvintele adresate ucenicilor pregătiți zi cu zi pentru misiunea ce urma să le-o încredințeze, nu sintetizează o schimbare radicală de atitudine. Ele nu sunt, după cum vor unii, expresia desiluziei unui geniu, ale cărui superioare străduințe sunt răsplătite cu dispreț, cu încriminări, cari îl duc la moartea pe cruce. Sunt o profeție. O realitate viitoare, care, deși

aparent contradictorie, se încadrează în marele tot al păcii universale. Creștinismul este o devenire viitoare. Această devenire nu este în afară de orice luptă. Pentru înstăpânirea vieții creștine în individ, în societate, este necesară lupta de exterminare a răului. Pacea creștină este o victorie în luptă. Căci, prin luptă trebuie cucerit sufletul înstăpânit de puterea răului. Pe ruinele lumii păcatului se înalță maestros templul creștinismului. În această luptă este angajat fiecare muritor. Alături de factorul divin, descoperitorul și

întreținătorul idealului uman, factorul om, prin străduințe, trebuie să-l toarne în formele vieții. Viața creștină, creștinismul activ, este rezultanta colaborării lui Dumnezeu cu omul, o colaborare în care armele adevărului și binelui se încrucișează neconținut cu armele minciunii și răului. Odată învins răul, pacea se înstăpânește în suflet, iar viața se desfășoară ușor, ca o înșirare de preocupări și acțiuni alimentate din izvorul înțelepciunii divine.

Pentru „Liga Afirmațiunii Românești”

— Pe marginea unui congres gazetăresc —

de Dr. IOAN AL. BRAN LEMENY

Al VII-lea congres al Federației Presei Naționale din Provincie, întrunit la Sibiu în zilele de 30—31 Oct. a. c., a pus în discuțiune și-a evidențiat, clar, nu numai marele rol și rost al ziaristilor, ci și importanța problemă a îndrumării spre avânt și închegare a întregii noastre națiuni.

Azi ne aflăm, fără îndoială, la o mare răspântie a istoriei noastre.

Mi-am spus cuvântul, — scris, mai ales — la multe ocazii de grea cumpănă pentru neamul nostru. Întâia dată, la vârsta de 24 de ani, când în Transilvania era în toi cearta dintre ziarele „Românul” și „Tribuna”, cu care ocazie am trimis din Viena articolul intitulat „Din inimă și cu minte”, publicat editorial în *Gaz. Transilv. din 22 Dec. 1910*.

Iată cum încheiam articolul: „E un singur cuvânt, ce ar trebui să trăznească ca un fulger în fiecare suflet de român și să-l îndemne la trezviețate napoleonică: „Solidaritate!”

La 13 Ian. 1913 mi se publică în ziarul german din Brașov „Kronstädter Zeitung” articolul „Das Zukunftsbild des Habsburgerreiches”, în care expun viitoarea desmembrare a monarhiei austro-ungare și unirea Transilvaniei cu România.

În articolul „Activități somnolente și energii părăginate”, apărut în *Gaz. Transilv. din 27 Aprilie 1913*, spun următoarele:

„Școlile, parohiile și redacțiile noastre trebuie să fie tot atâtea temple, a căror porți să nu se deschidă decât celor mai aleși dintre noi celor, cari au dat dovezi reale ale capacității și moralității lor. A ocupa la noi un astfel de post trebuie să însemne cea mai frumoasă distincție, cea mai sublimă onoare, căci aceste carieri

pretind o abnegațiune de apostol și sunt adevărate apostolate”.

Și continui: „Prin urmare dee-și bine seama fiecare, care are de gând să apuce pe aceste căi spinoase, că ele reclamă o îndelungată și stăruitoare muncă întru ajungerea unui singur scop, idealul nostru național, și că responsabilitatea ce o poartă e grea și cât se poate de mare” . . .

„Avem în sânul poporului nostru un fluviu de energii, cari, cultivate și aduse în albia cursului lor natural, ne-ar da în curând cele mai frumoase roade”.

În sfârșit în numărul din 29 Mai 1913 apare articolul „Curente social-politice și aliații noștri naturali”, pe care îl închei cu aceste cuvinte:

„Cine poate nega, că principiul național nu și-a câștigat azi suveranitatea asupra popoarelor europene?

„Acest adevăr odată admis, trebuie să recunoaștem și consecințele lui, adică închegarea într-o singură individualitate compactă cu una și aceeași organizație și înfățișare a tuturor teritoriilor locuite de una și aceeași națiune”.

Indrăznește cuvinte, de sigur, dar românești!

Așa-i, iubiți cititori, că situația de atunci are multă asemănare cu cea de azi și că mai ales cuvintele scrise atunci și citate acum își primesc o mare însemnătate de actualitate?

Am spus, că ne aflăm la o răspântie a istoriei neamului nostru. Ea a și fost recunoscută și cred, că noul regim, pe care îl avem, este cel potrivit.

Și fiindcă se discută mult, dar cu prea puțină competență, importante probleme ale democrației, a partidelor, a dictaturii, a statului totalitar și autoritar, să-mi fie îngăduit să expun pe scurt acest complex de

probleme, văzute prin prizma sociologiei, citând iarăși din articolul meu cu titlul „*Forma de guvernământ. Indatoririle omului politic*”, apărut în No. din 8 Sept. 1935 al amintitului ziar:

„Nu există un regim politic, oricât de ideal ar fi el, pe care să-l putem decreta, ca infailibil, ca perfect, sau măcar ca corespunzător tuturor împrejurărilor sau timpurilor! Numai o miopie totală ar putea admite contrarul.

„Sociologul-patriot, sau bărbatul de stat cu orizont și dragoste de neam și țară, omul politic luminat, va căuta mai întâi să sesizeze faza și aspectul țării sale, să analizeze situația ei și împrejurările ei de trai și de dezvoltare; îi va constata neajunsurile și va stabili criteriile și posibilitățile ei de progres. Și atunci își va zice: în împrejurările date, în timpurile de față, cel mai bun sistem de guvernare este acesta sau acela.

„Omul cu rațiune nu poate fi din principiu în contra democrației, precum nu poate condamna, d. p. dictatura, din principiu, afară doar de cazul când este un izolat, trăește numai în lumea abstractă a ideologiei și nu activează în viața politică a țării sale. În viața practică omul politic trebuie să se călăuzească după realități. Altfel el nu prezintă aproape nici-o valoare; ideologia omului politic activ trebuie să se modifice după interesele superioare ale patriei sale, în anumite circumstanțe. Și cu cât viața și evoluția unei țări este supusă unor schimbări mai radicale, cu atât omul politic este necesarmente obligat să-și modifice ideologia, în vederea unicului scop: binele și propășirea națiunii, și a idealului de înfrățire a popoarelor.

„Democrația, ca și dictatura, își are formele și aspectele ei bune și rele. Întâia poate fi populară, vulgară, degenerând de obicei în anarhie și corupție; dar mai poate fi și aristocratică. Acesta este cazul când o minoritate, cei mai buni (aristi) conduc țara în interesul poporului. Dar să ne înțelegem. Sensul de fond și spiritual al democrației nu este domnia masei, ci guvernarea în folosul poporului, realizarea intereselor națiunii.

„Tot astfel și dictatura poate să degenereze d. p. în tiranie.

„O primă, esențială concluzie: nici-un regim nu este etern și oricând valabil.

„A doua esențială concluzie: orice națiune sau țară are nevoie în anumite timpuri de un anumit regim.

„Și acum ne întrebăm: ce regim am avut până acum? Răspundem: regimul democrației vulgare.

„Doar nu va crede cineva, că bietul țaran, sau Vodă, e de vină de situația rușinoasă în care ne aflăm! Nu! Ci bandiții, demagogii politici, cari apără democrația degenerată!

„Concluzia generală este clară și evidentă! În momentele de față, la răspântia la care ne găsim, avem

absolută nevoie de schimbarea radicală a regimului: democrație aristocratică de mână tare, sau dictatură națională!”

Și în alt articol: (30. V. 1935) scriu:

„Care este factorul, cari sunt elementele cele mai potrivite, mai calificate și mai chemate să realizeze ideea fundamentală a democrației, adică binele poporului, propășirea națiunii?

„Răspundem categoric: *elita morală, intelectuală și spirituală a neamului*. Poate cineva contesta acest lucru? Față de demagogi și politicieni, de ariviști și trădători, nu trebuie oare să chemăm la datorie și la posturile de comandă și răspundere, *pe cei mai buni ai noștri, pe aleșii neamului??!*

„Benito Mussolini spune în „Doctrina fascismului”: „Fascismul este cea mai pură formă a democrației, dacă prin aceasta înțelegem gruparea cetățenilor, după calitate, iar nu după cantitate. În acest sens fascismul întrupează ideea democrației în forma ei cea mai puternică, cea mai unitară, cea mai morală și cea mai adevărată”...

Iar Goethe zice într'un loc al scrierilor sale: „Democrație ist Liebe”: democrație înseamnă iubire. Dar ce-i iubire? Naționalism, patriotism, sinceritate, idealism, dreptate, adevăr, ordine și disciplină.

Ați văzut vreodată iubire fără supunere? Ați văzut iubire fără idealism și sacrificiu, fără dreptate și adevăr? Desigur că nu!

Am pus aci în general, o serie de probleme, cari trebuie să preocupe pe orice gazetar conștient și pe orice bun român în cea mai înaltă măsură! Noua Constituție din 20. II. a. c. garantează libertatea conștiinței, libertatea presei, de care trebuie să uzăm în sentimentul că ne facem datoria față de țară și națiune.

Concluzia ce o vom trage este aceasta: M. S. Regele nostru Carol II, de care suntem legați printr'o veche dragoste și printr'un tradițional dinasticism sincer și neprecupețit, trebuie s'o recunoaștem, este bine intenționat și deci trebuie să-l sprijinim din toate puterile noastre, să-i fim colaboratori și sfetnici sinceri și demni, conștienți de marele rol pe care trebuie să-l joace presa în dezvoltarea prezentă și viitoare a României. Imi aduc clar aminte când la vârsta de 17 ani mă aflam cu un prieten în colțul restaurantului Transilvania din Brașov (unde era pe atunci o cafenea) și văzând pe prințul Carol, atunci de 10 ani, i-am spus prietenului: uite, acela va fi odată Regele tuturor Românilor. Soartea ni l-a hărăzit. Să fim alături de El, având curajul opiniilor noastre, — fără lingușiri și ipocrizie, — atât cât ne permit împrejurările speciale în cari ne găsim și cari nu vor fi, credem, permanente.

Iubiți cititori! Când bunul meu prieten, distinsul magistrat și scriitor, *Dl. Ioan Colfescu-Delaturda, a luat*

inițiativa înființării „Uniunii Ziariștilor Români din Transilvania”. mi-am zis: iată unul care, înțelegând spiritul timpului, pornește la o acțiune salutară și îndeplinește un comandament înalt național pentru viitorul neamului nostru. Autorul operelor „Război și Civilizație” și „Spirit și Materie”, mi se păru, că garantează un succes, care nu putea să întârzie. „Uniunea Ziariștilor Român din Transilvania” s’a constituit, afiliată „Federației Naț. a Presei din Provincie”. Aceasta Uniune era un imperativ al împrejurărilor socio-logice și deci politice, naționale și morale prin cari trece neamul nostru. Viața e luptă, e mișcare, e dinamism. Și tocmai pentru aceasta, trebuie să ne punem o mare problemă fundamentală; care este rostul Uniunii în special și al Federației în general, cari sunt principiile de bază, ce trebuie să ne călăuzească în activitatea noastră de azi și de mâine.

Am spus: suntem la una din cele mai mari răscruci. Guvernul Goga a marcat o piatră de hotar în această direcție. Sub un aspect nou, actualul regim face eforturi importante și apreciable pentru a conduce barca statului spre limanuri de propășire și consolidare. Sunt de admirat eforturile M. S. Regelui pe calea acestor frământări și năzuinți elementare ale neamului nostru. Rezultate reale și temeinice de interes colectiv însă nu se pot obține fără o puternică colaborare, devotată, conștientă și mai ales sinceră și curajoasă.

Regimul actual a desființat partidele. Vom spune, bine a făcut! Dar, precum am arătat, aceasta nu înseamnă, că un om politic serios, sau un intelectual de marcă, poate fi *ab ovo* și din principiu contra partidelor. Anglia are 3—4 partide și e bine guvernată; Italia și Germania au câte un singur partid și sunt consolidate și puternice. Noi n’avem partide, dar nu avem încă nici partidul unic, salvator. Nici-o politică sănătoasă nu se poate rezema pe individualități disparate, ci numai pe organisme vii, încheiate și tari, cari să fie aderente devotate și voluntar exprimate ale regimului. Eu văd deci, în împrejurările actuale, rolul primordial al gazetarilor patrioți și pasionați, în determinarea unei acțiuni care să închege neamul românesc într’un organism puternic și capabil să deschidă drumuri noi, în scopul realizării destinului românesc.

Să vedem deci cari sunt, în linii generale, unele din principiile de bază ce trebuie să ne călăuzească.

Gazetarul trebuie să fie un pion al acestei idei naționale și să-și formeze convingerea, că iudaismul, ca forță colectivă și ocultă, constituie o mare primejdie pentru neamul și țara noastră. O mare parte din tot ce înseamnă corupție și depravare se datorește factorului de destrămare iudaic, care a pătruns adânc până și în literatura noastră. Citiți, vă rog, romanele noastre

din ultimii ani și revistele lui Tănase, cari aproape toate abundă de trivialități și de pornografie. Trebuie să ne preocupe intens toate problemele ce duc la completa pacificare a națiunii, până la crearea celui partid unic, care să închege întreaga națiune într’un bloc puternic, sănătos și dinamic, pentru regenerarea țării și apărarea patriei.

Statul poate și trebuie să-și aibă presa sa, dar ori unde găsește inițiativa particulară, idealism, fanatism pentru marile idei de renaștere națională și morală, trebuie să le ajute din răputeri, căci acestea sunt adevăratele redute ale națiunii: ceea ce izbucnește elementar și spontan, impunându-și de bună voie disciplină și sacrificiu: aci se găsesc pilaștrii adevărați ai puterii noastre ca stat și popor.

Să fim susținători ai tradiționalismului în toate domeniile și sub toate aspectele lui. Respectuoși față de bătrâni și iubitori față de tineret. Tradiționalismul este respectul față de trecut și deci garanția înviorării noastre. Să ne cinstim eroii și oamenii mari ai istoriei noastre, cei morți și cei în viață. Să nu uităm, că este o enormă greșală să despărțim poporul și națiunea noastră de conducătorii lor de ieri, din vremuri grele de glorioase lupte. Poporul are simțul cel mai precis; el își creează idoli, pe cari vrea să-și aibă. Rămâne doar, ca și idoli să înțeleagă vremurile noi.

Problemele morale deasemenea constituie un complex de cea mai esențială importanță. Trebuie într’adevăr să ne alarmeze marele număr de sinucideri, de răpiri de minore, de crime monstruoase și adânc simptomatice.

Este aci locul să ne întrebăm: e bine să se aplice măsurile cele mai severe pentru crime și delițe, constatate azi în număr atât de înfricoșător — ceea ce nu trebuie să ne surprindă — dar cari s’au comis într’un mediu complet viciat, adecă în mediul politicienizat și cangrenat aproape în întregime, al epocii dinainte de noua Constituție? Iată o întrebare foarte serioasă, care trebuie să ne preocupe pe toți. Stabilim aci principiul categoric: sancțiunea trebuie să fie proporțională cu atmosfera de puritate sau de cangrenă a mediului în care s’a comis fapta. Socot că sunt înțeles.

Pacificarea este una din problemele de bază ale închegării reale a națiunii noastre. Ușoară nu este această problemă, dar ea trebuie rezolvată totuși în așa fel — cu tact, cu înțelegere și mai ales cu iubire — încât tot ce este avânt, tinerețe și entuziasm în această țară să-și aibă cadrul natural de manifestare, să fie canalizat fără mijloace artificiale, cu întreaga putință de validitate românească.

Partidul unic nu poate fi creat cu mijloace formale, tehnice, ci el trebuie să se infiripe spontan și torențial de jos în sus, tinzând spre corifeii aleși și

doriți ai neamului și având pe Suveran în vârful piramidei.

În domeniul cultural gazetarul trebuie să arate mereu necesitatea întărită în viața publică a *elitelor intelectuale și morale, a valorilor spirituale*. Astăzi zac încă în întuneric atâtea merite, atâtea talente, fără vre-o posibilitate de valditate și de trai corespunzător sacrificiilor făcute.

În fiecare oraș și în fiecare țară trebuie să se facă un tablou obiectiv și amplu al tuturor acelor — gazetari, scriitori, artiști și publiciști — cari au merite reale din epoca dinainte de război mai ales, dar și de după război. Aceștia să fie clasificați după categorii și merite și să li se asigure întâi existența corespunzătoare, al doilea, publicarea eventualelor lor manuscrise ce prezintă

valoare, și al treilea, încurajarea și ajutorarea muncii lor în viitor.

DI. Ministru Victor Iamandi a formulat recent, la Cernăuți, în mod lapidar, un mare deziderat al nostru al tuturor, astfel:

„*Vom crea un front al generațiilor pline de viață și capabile de muncă constructivă, acordând intelectualității și valorilor morale ale acestei țări un rol de răspundere, pe care nu l-au avut niciodată până acum*”.

Iată ceea ce dorim și noi cu toții, ceea ce voim și trebuie să facem să devină o realitate.

Iubirea, dreptatea și sinceritatea va trebui însă să fie la baza acțiunilor noastre ale tuturor. Numai astfel se va crea, *avalanșa elanului necesar*. Și națiunea va renaște cu adevărat.

Atlasul limbii Române

— Cel mai însemnat monument al graiului românesc —

de AT. MOTOĞNA

În secolul al XIX-lea învățații din toate țările au început să recunoască însemnătatea covârșitoare pe care o are limba vorbită de țărani pentru cunoașterea trecutului unui popor. Literatura populară a început să fie adunată din toate unghiurile țării, înainte de a se pierde prin influența mare pe care o are asupra ei civilizația timpurilor noastre.

Literatura populară și limba reprezintă dovezi evidente pentru un trecut străbătut de o cultură importantă. În literatura noastră produsele spiritului țărănesc, neinfluențate de școală, au reprezentat o adevărată revelație, prin comorile de artă descoperite (balade, colinzi, proverbe, cântece bătrânești etc.), cari s'au păstrat din generație în generație, fără de sprijinul tiparului.

Cu această ocazie s'a recunoscut că, limba, cu care graiurile populare din cuprinsul unei țări își exprimă gândurile, păstrează forme și rostiri de o importanță deosebită pentru lămurirea evoluției limbii unui popor. Fără de cunoașterea amănunțită a acestor graiuri nu ne putem face o idee despre evoluția limbii.

Învățații cari se ocupă cu studiul limbii au fost nevoiți să iasă din biroul lor de lucru și să asculte pe cei mulți, pe cei cu fața arsă de soare și cu mâna bătătorită de muncă, pe buzele cărora trăiește patriarhal graiul unui neam.

Începutul s'a făcut la noi de Bogdan Petriceicu Hașdeu, care, în 1884, a adresat învățătorilor și preo-

ților din toate regiunile locuite de Români (deci și din Bucovina și din Transilvania, etc.), câte un chestionar pentru adunarea datelor privitoare la limba română. Răspunsurile date de preoți și învățători, acum cincizeci și patru de ani, au format, și formează și astăzi, baza Dicționarului Academiei Române, operă inițiată de Regele Carol I.

Importanța graiurilor populare a fost susținută în Franța, unde învățatul Rousselot, la 1887, declara că el le acordă, în raport cu limba cultă, aceeași preferință pe care o dă plantelor de câmp, față de cele de grădină. Într'adevăr, graiurile (dialectele) unei limbi reprezintă tezaurul cel mai de preț, zestrea cea mai scumpă cu care ne-au învrednicit strămoșii noștri.

Răsărită necesitatea de a cunoaște temeinic această zestre a înaintașilor, tot învățații francezi au fost cei cari au susținut ideea ca dialectele să fie cercetate în mai multe regiuni de persoane cu o serioasă pregătire științifică. În Franța, în 1897, J. Gilliéron, ajutat de E. Edmont, a început adunarea materialului de limbă din 639 de comune, punând în fiecare comună studiată aproape două mii de întrebări. Aceste întrebări, fiind identice în toate localitățile, cercetate, răspunsurile primite se reproduc pe o hartă, oferind cercetătorului dintr'o singură privire situația lingvistică a unui cuvânt.

Atlasul Lingvistic al Franței, care cuprinde aproape două mii de hărți lingvistice, reprezintă cel

mai mareș monument al limbii franceze. Abia la apariția lui s'a constatat că limba vie, limba vorbită, se prezintă cu totul altfel de cum și-au imaginat-o linguiștii și filologii închiși în camera lor de lucru și lipșiți de orice contact cu realitatea.

După Atlasul Linguistic francez, învățații elvețieni, K. Jaber și J. Jud, având materialul de limbă adunat din aproape trei sute comune de alți profesori (P. Scheuermeier, G. Rohlls și M. L. Wagner), au redactat și publicat Atlasul Linguistic și etnografic al Italiei și Elveției romane. Din această lucrare au apărut până acum șapte volume, cuprinzând aproape o mie cinci sute de hărți.

Învățații italieni, M. Bartoli, Ugo Pellis și G. Vidossi, stăpâniți de gândul de a prezenta înșiși graiurile Italiei, lucrează de peste cincisprezece ani la adunarea materialului de limbă din vreo șapte sau opt sute de comune italiene.

În Catalonia, învățatul A. Griera, a studiat 101 comune, reușind să publice mai multe sute de hărți. Războiul fratricid a întrerupt tipărirea acestei importante opere, autorul însuș abia putându-și salva viața, din Barcelona.

Asemenea cercetări s'au făcut și se fac în mai multe țări europene. S'a lucrat într-o parte a Poloniei, în Țările nordice și se lucrează și în Ungaria.

În această arenă de emulație între țările latine, România nu putea să întârzie cu aportul ei științific, pentru a putea completa imaginea lingvistică a Romanității dela Nistru și Dunăre, prin Peninsula Apeninică și Iberică, până în Galia.

Ideea redactării unui Atlas Linguistic Român a format o problemă principală pentru întâiul și al doilea congres al filologilor români din 1925 și 1926, discutându-se nevoia urgentă a realizării lui. Pentru înfăptuirea acestei opere trebuiau cunoscute în amănunte metodele de lucru din Apus, precum și condițiile speciale și deosebite pe cari le oferă trecutul și prezentul limbii noastre.

Muzeul Limbii Române, instituit înființat de distinsul prof. S. Pușcariu, pe lângă Facultatea de Filosofie și Litere a Universității din Cluj, a luat inițiativa realizării acestui Atlas în 1929, după ce a găsit în d. Sever Pop, conferențiar la Universitatea din Cluj, persoana pregătită și capabilă să ducă la bun sfârșit această monumentală operă. D. Sever Pop a făcut temeinice studii de specialitate, lucrând un an cu savantul J. Gilliéron, autorul primului Atlas Linguistic și cu linguiștii cu faimă mondială, A. Meillet, J. Vendryes și M. Roques. În calitate de elev al școlii române din Franța, condusă de d. prof. N. Iorga, a publicat, în 1927, o lucrare în franțuzește (*Buts et méthodes des enquêtes dialectales*) despre metodele de cercetări dialectale, schițând acolo principiile după

cari să se realizeze Atlasul Linguistic al României. Această lucrare este recomandată de învățații francezi printre lucrările principale de metodologie și formează obiectul unei elogioase comentarii la volumele de introducere ale altor Atlase.

După o pregătire de specialitate temeinică, d. Sever Pop a participat în 1927 la anchete dialectale în sudul Franței, în Spania și în Italia, verificând principiile de cercetări dialectale în aceste țări romanice și îmbogățindu-și cunoștințele cari urmau să formeze baza Atlasului Linguistic al României.

În 1928, d. Pop a redactat chestionarul Atlasului, ținând seamă de specificul românesc și de celelalte chestionare făcute pentru celelalte limbi române.

Alegerea satelor cari urmau să fie studiate a făcut-o cu multă grijă, evitându-se comunele de coloniști de dată recentă, precum și cele puternic influențate de modernism, prin industrii create în regiune.

Informatorii au fost aleși de obicei dintre țărani cu puține cunoștințe de carte, preferindu-se cei analfabeți, deci acele persoane cari păstrează mai bine tezaurul limbei noastre. Pentru a nu influența răspunsurile ce urmau să le dea informatorii, d. Pop a pus indirect întrebările. Pentru a ști cum i se zice în comună *ficatului*, după ce a auzit cum i se zice fierei, d-sa a pus întrebarea astfel: „In om, înăuntru, pe ce stă prinsă bășica cu apă verzuie și foarte amară?” Când informatorii nu răspundeau imediat, d. Pop îi lămuria că e vorba de acela care, după ce s'a tăiat porcul, se scoate, se crestează, i se pune sare și se frige pe cărbuni, spre bucuria copiilor” (harta *Ficat*, nr. 46).

Prin acest fel de întrebare, specific Atlasului Linguistic Român, nu s'a exercitat nici o influență asupra răspunsurilor, obținându-se realități lingvistice de o valoare deosebită pentru viitoarele cercetări.

Cu un chestionar de 2200 de întrebări, d. Pop a cercetat, din 1929—1936, trei sute una comune din România și dela Români de dincolo de actualele pietre de hotar, adunând aproape 800.000 de răspunsuri. Pasionat și fanatic în urmărirea ideii de a realiza Atlasul Linguistic al României, a înfrânt toate obstacolele puse în cale de greutatea de locomotivă și de neînțelegerea chiar din partea multor intelectuali a acestor cercetări. Cu o stăruință de fier, odată terminată, ancheta, într'un an de zile a publicat două volume din Atlasul Linguistic Român.

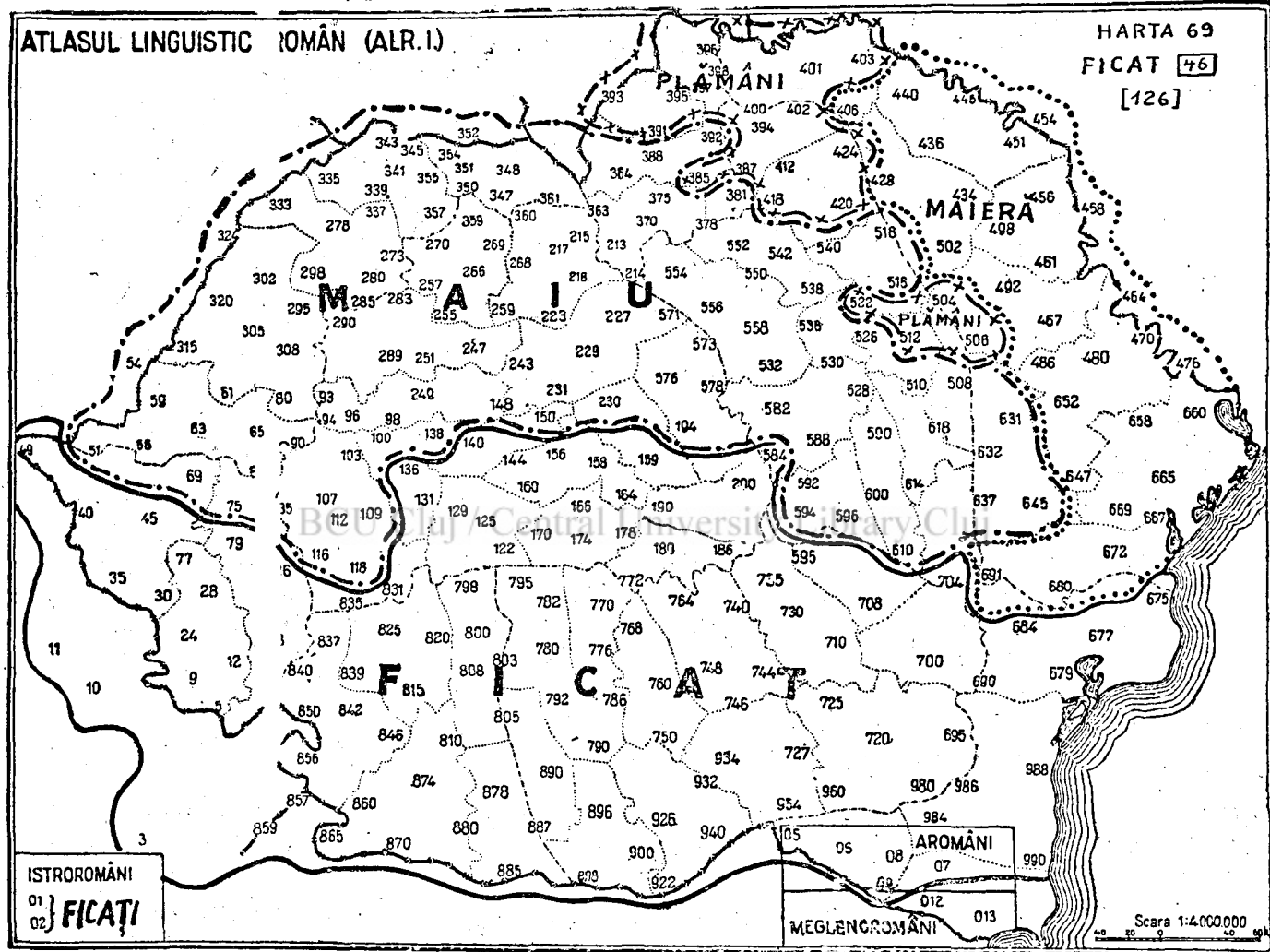
În primul volum d. Sever Pop publică 150 de hărți lingvistice, cari cuprind termenii referitori la corpul omenesc și la boalele omului. Volumul începe cu o prefață, scrisă de directorul institutului care publică această lucrare, d. prof. S. Pușcariu, în care se dau informații de ordin general despre această operă.

După prefață urmează o hartă geografică, ilustrând, în culori, configurația terenului României. Pe această hartă, prin numere, sunt arătate comunele studiate de d. Sever Pop (în număr de 301). Urmează apoi o hartă cu numele oficial al comunelor studiate și alta cu numele pe care le-au în graiul popular.

Pentru comoditate urmării rezultatelor, la hărțile lingvistice, în locul numelui unei comune, se pune un număr care rămâne același pentru fiecare hartă.

Tot pe această hartă figurează răspunsurile primite de la Români din Italia (Istria), din Albania, Grecia, Jugoslavia și Bulgaria, cari formează dialectele istroromân, aromân și meglenoromân, ale limbii noastre.

În partea de jos a fiecărei hărți se află răspunsurile date de trei scriitori (de I. Al. Brătescu-Voinești, M. Sadoveanu și I. Agârbiceanu) consacrați din cele trei ținuturi mai principale ale țării noastre. Răs-

În dreapta acestui număr figurează răspunsul dat de informator sau de informatoarea cu care s'a lucrat în comună. În stânga hărții, după titlu, autorul lucrării arată cum a pus întrebarea, apoi reflexiile țăranilor și câteva lămuriri deosebit de utile pentru interpretarea materialului de limbă reprodus pe hartă. Răspunsurile sunt scrise cu un alfabet fonetic, ușor de urmărit, arătându-se cele mai fine nuanțe de rostire din graiurile țării noastre.

Pe o asemenea hartă lingvistică se văd, pe lângă răspunsurile țăranilor din România și răspunsurile date de Români de dincolo de hotare și anume din patru comune din Rusia, una din Cehoslovacia, două din Ungaria, patru din Jugoslavia și una din Bulga-

punsurile lor sunt deosebit de importante pentru cunoașterea valorii literare a unor cuvinte și pentru felul cum răspund ei întrebărilor la cari au răspuns țării.

În colțul drept al fiecărei hărți se află rezultatele lingvistice ale studiilor făcute de autor în două comune de Săcui din Săcuime și cele făcute în două comune de Ruteni din Bucovina, la cari apar destul de des cuvinte românești.

O asemenea hartă lingvistică ne oferă o perspectivă ne mai avută până acum în studiile de limbă românească și ne pune la fiecare pas diferite probleme asupra prezentului și trecutului limbii noastre. Specialiștii români și streini vor recunoaște importanta con-

tribuție științifică a acestei monumentale opere, cu care limba română se prezintă triumfătoare alături de celelalte limbi neolatine.

Pentru a face mai evidente rezultatele acestei mărețe opere, d. Sever Pop a publicat rezultatele cercetărilor sale și sub formă colorată. Aceste hărți de format mai mic sunt publicate în Micul Atlas Lingvistic Român. Volumul întâi din această lucrare cuprinde 208 hărți executate în culori.

În acest volum se renunță la reproducerea tuturor variantelor fonetice și lexicale ale unui cuvânt, prezentându-se numai formele mai importante necesare pentru o imagine completă a istoriei unui cuvânt. Cercuri colorate înconjoară numerele cari reprezintă comune studiate, formându-se în fața ochilor noștri aria de răspândire a unui cuvânt față de celălalt.

La începutul acestui volum, autorul, d. Sever Pop, face o introducere de ordin metodologic și tehnic, arătând felul cum a procedat la redactarea acestei opere, precum și unele concluzii deosebit de interesante. Se arată apoi lista comunelor studiate și transcrierea fonetică întrebuițată în această lucrare.

Volumul este precedat de o hartă transparentă, care, suprapusă peste harta colorată, permite să se cunoască județul în care se află fiecare comună studiată. O altă hartă arată regiunile istorice ale României, permițând fiecărui cititor să observe singur, cum ariile de rostire sau de răspândire ale unor cuvinte nu coincid cu granițele politice.

La sfârșitul volumului s'au pus pentru cercetător hărți goale, cari pot fi utilizate pentru cercetări. Cu ajutorul unei asemenea hărți înfățișem cititorilor noștri harta 67, *Ficat*, din acest volum colorat.

Felul cum a pus d. Sever Pop întrebarea, pentru ca să primească răspunsuri neinfluențate, l-am arătat în rândurile precedente. Harta ne arată că termenul latin *Ficatum* se păstrează astăzi la Istroromâni, la Aromâni și partea de sud a României. Aria de răspândire a cuvântului nu ține seamă de frontierele politice. În partea de nord a țării noastre se observă o influență maghiară, căci termenul *mai* este de origine ungurească, venit probabil prin comerț. Interesant e faptul că această influență maghiară nordică n'a putut face să dispară elementul latin *ficat*, moștenit de la Romani. În Basarabia se zice *maieră*, în care trebuie să vedem probabil un singular refăcut după pluralul *maiuri*. Într-o parte a Bucovinei, în Moldova și Basarabia de nord, se zice ficatului *plămâni*, sau *plămâni negre*. În acest caz este vorba de o traducere în românește făcută după rutenește, limbă în care ficatul se numește „plămâni negre”.

Încheem prezentarea acestor două volume din Atlasul limbii române, cu reproducerea concluziilor

pe cari le prezintă succint d. Sever Pop la volumul colorat pomenit:

„Atlasul Lingvistic Român deschide perspective nebănuite până acum pentru studiul limbii noastre, prin bogăția materialului pe care-l prezintă chiar numai din 301 de comune din România și dela Români de dincolo de hotare.

„Țăranii satelor noastre, prin limba pe care o vorbesc, reprezintă tezaurul viu al graiului românesc și dau o dovadă evidentă a trecutului nostru reflectat prin vorbele cu cari își exprimă gândurile.

„Cele 62.608 răspunsuri, grupate în aceste 208 hărți ale acestui volum, demonstrează că vechile frontiere politice, cari au separat pe Români mai multe secole, n'au avut rol hotărâtor pentru dezvoltarea limbii.

„Deosebirile lexicale și împrumuturile din limbile popoarelor vecine s'au extins, prin mișcări de populație, în regiuni îndepărtate de teritoriile în cari se poate presupune că s'au împrumutat mai întâiu.

„Valea Dunării, din regiunea Olteniei și Munteniei, Bărăganul și Dobrogea, prin păstrarea de elemente cari se găsesc mai ales în Transilvania, arată rolul important al ciobanilor noștri, cari au adus cuvinte prin mișcările cunoscute de transhumanță.

„Identitatea în conservarea unor elemente vechi între părțile nordice ale țării și între dialectele transdanubiane (în special dialectul aromân), ilustrează că, după separarea Românilor, sub influențe politice și sociale, etc., au împrumutat un număr mai mare de cuvinte streine.

„Față de acest fapt, care se poate ilustra prin numeroase hărți, există însă și cazuri inverse, când sudul țării este mai conservator în elemente de origine latină față de regiunile nordice cari inovează, împrumutând cuvinte streine (vezi harta 69) din limbile popoarelor conlocuitoare.

„Conservatismul și aspectul actual al graiurilor țării noastre vor putea da indicațiuni pentru localizarea primelor traduceri făcute în limba română sub influența reformațiunii.

„Din examinarea mai multor hărți, se vor putea stabili regiunile cari au fost influențate în mai mare măsură de limbile slave, de limba maghiară și de limba turcă.

Atlasul românesc va contribui la deslegarea multor probleme din limbile slave și mai ales din limbile romanice, ilustrând ce s'a păstrat, ce am pierdut și cum am înnoit lexicul și structura limbii latine țărănești.

„Linguistica română contribuie prin această lucrare la completarea imaginii geografice a României. După Atlasul lingvistic francez, italian și catalan, cei

român, realizat într'un timp scurt, aduce în cercetările interromanice contribuția spirituală a limbii române.

„Reușind a ilustra prin aceste hărți bogăția limbii satelor noastre și importanța ei pentru cunoașterea trecutului nostru, se impune pentru generația nouă de linguiști intensificarea cercetărilor de limbă în lumina și pe baza metodelor nouă introduse în Apus acum trei decenii.

„Intensificarea studiilor dialectale trebuie să se facă cât mai curând și în alte comune decât cele pe cari le-am studiat, deoarece unificarea limbii noastre merge, acum după Unire, cu pași tot mai repezi, șter-

gând urme deosebit de importante pentru cunoașterea trecutului nostru”.

Aceste concluzii ale d-lui Sever Pop arată covârșitoarea importanță a acestei opere, realizate pe pământul Transilvaniei pentru totdeauna întregit.

Publicarea Atlasului se face sub Înaltul Patronaj al M. Sale Regelui Carol al II-lea, cu sprijinul financiar al Fundațiilor Regale și al altor instituțiuni de cultură, a căror listă figurează la începutul volumului.

Cel mai însemnat monument al graiului românesc este închinat M. Sale Regelui Carol al II-lea, marele sprijinitor și îndrumător al culturii române și ctitorul României noi.

Pentru salvarea unei cetăți a românismului

de ION I. PORUMB

„România Eroică”, această citadelă a românismului celui mai autentic din Ardealul nostru, această familie de harnice albine, acest falnic și verde stejar, și-a înfipt adânc rădăcinile în inimile românești depe versanta de dincoace a Carpaților. Cele mai alese condee ale Ardealului, bătrâni și tineri, au făcut front în jurul acestei splendide tribune de afirmare și promovare națională. Corespondenții și colaboratorii revistei, trimitem lunar tributul nostru sufletesc, care slujește idealul în slujba căruia ne-am închinat acțiunile noastre: cimentarea solidarității naționale spirituale. Fiecare colț al străbunului Ardeal e oglindit în coloanele acestei viguroase reviste, care a trasat brazde noi în câmpul publicistic național. Din acest colț de vest al țării, trimitem și noi o știre și dăm o alarmă, care să desmorțască pământul înțelenit și părăginit al multor inimi. O cetate a românismului e în primejdie, dar ea trebuie salvată. Cotidianul „Noua Gazetă de Vest” din Oradea, aduce știrea uluitoare că revista „Familia”, odată cu sfârșitul acestui an, din cauza greutăților materiale imposibile de străbătuț, își va înceta apariția. Cea mai reprezentativă și originală revistă de cultură depe plaiurile Bihorului, e pe cale de a dispărea.

Revista, în coloanele căreia au răsărit ca pe un câmp înverzit, întocmai ca niște flori primăvăraticе, risipiindu-și seva și aroma lor, primele debuturi poetice, isvorâte din idealismul și genialitatea lui Mihail Eminescu, e la marginea prăpastiei. Ea, care a alimentat și întreținut flacăra spirituală a neamului nostru prin vitregiile trecutului, va trebui să amuțască, să se stingă.

Altarul, la care au tămâiat atâția preoți ai naționalității noastre, e pe cale să se năruie.

Organul pe care vizionarul clarvăzător și precursor al unității naționale, Iosif Vulcan — decanul presei românești și părintele ei în acest colț de țară — a condus-o cu atâta pricepere, transformând-o într'o biseriță și o școală a neamului, e pe cale de dispariție.

Mărturisim sincer, că de câte ori câte o cetate a culturii sau literaturii românești specifice capitulează, inima ne este străpunsă de un fior de îngrijorare. Cu atât mai mult azi, când e pe cale să capituleze în fața vitregiei tocmai „Familia”.

Publicul românesc nu încurajează îndestul revistele și pe cei ce le conduc, nizuindu-se a face din ele conservatoarele originalității noastre etnice. Rând pe rând, azi una, mâine alta, în acest mod, fortărețele noastre vor cădea.

Datoria noastră este ca în asemenea cazuri să strigăm: Salvați revistele românești, căci prin ele salvați însuși românismul. Salvați deci „Familia” dela Oradea.

Datoria tuturor: autorități și indivizi, e ca să salveze această revistă, înlăturându-i dezastrul.

Ar fi o rușine ce nu s'ar ierta, ca, după o activitate atât de îmbelșugată în ogorul luptelor naționale și culturale, să-i amuțască pentru totdeauna glasul.

„România Eroică”, precum și „Uniunea ziaristilor români din Transilvania”, noua asociație de presă, ce va juca un rol covârșitor în istoria publicistică românești, își face datoria de confrate sincer și devotat cerând să se salveze „Familia”. Nu vrem răstignirea niciunei publicații periodice de afirmare românească. Nu vrem răstignirea „Familiei”.

Un poet uitat: Așesorul Zaharia Boiu

de IOSIF E. NAGHIU

Zaharia Boiu, e una dintre cele mai culte fete bisericești ale Ardealului din ultimele decenii ale secolului trecut. Predicator cu reputație — o podoabă a amvonului — cum îl numea D. Sturdza, lasă posteriorității 3 volume de — „*Semințe în Agrul lui Hristos*” — modele de predici cari se întrebuițează și azi. Publică abecedare și manuale școlare. Azi foarte puțini vor fi știind că poezioara

*Totdeauna lucrul tău
Să-l începi cu Dumnezeu,*

sau filosofia practică

*Doi ochi ai ca să privești
Și-o gură ca să vorbești,*

sunt ale asesarului Zaharia Boiu, fost profesor la Seminarul din Sibiu. A tradus în limba germană Istoria Bisericească și Dreptul Canonic a nemuritorului Andreiu Șaguna. Intreaga viață a fost un distins mânăuitor al condeiului. Pentru activitatea publicistică, a ajuns sub cupola nemuritorilor, în galeria membrilor corespondenți ai Academiei Române.

Până azi încă nu s'a scris o monografie asupra lui Zaharie Boiu, dar când se va scrie, se va vedea că asesorul dela Sibiu era o figură distinsă de cărturar.

În articolul acesta nu voesc să prezint activitatea asesarului Zaharia Boiu, care, după cum spuneam, va forma cândva obiectul unei monografii. Scriu ceva despre poeziile sale, datorită mai ales unei întâmplări. Răsfoind *Telegraful Român* pe 1904, cu ocazia alcătuirii Bio-Bibliografiei Primului Patriarh Român, am găsit în nr. 55—65, un mănunchiu de poezii ale lui Z. Boiu. Distinsul predicator nu mai era în lumea noastră, ci undeva departe — „unde nu este durere, nici scârbă, nici întristare” —. Fiul său, Ioan Baptist Boiu, a publicat 14 poezii (dintre cari numai una — „*Testamentul soldatului*” — apăruse în 1904, în Almanahul societății Petru Maior din Budapesta). Tot în acel an, poeziile au apărut și în volum, în Tipografia Arhidiecezană din Sibiu. Volumașul se întitulează — „*Frunze de lauri*” — și conține 14 poezii — Dedicatie, Rugăciune, Trecerea Dunării, Doctor Pastea și cu fratele său, Statuia lui Mihaiu, Testamentul Soldatului, Sultan și Curcan, Litiă, Geniul României, Domn și Țară —. Poetul cântă în accente mistice eroismul războiului independenței și se entuziasmează în fața valorii etnice. Volumașul încununează cu „*Frunze de lauri*” soldatul anonim care

*Cu fața arsă, trupul supt
Straiul colbăit și rupt
(Coșbuc).*

a înscris în anale biruințe legendare, cântă pe Stăpânul țării și laudă pe Dumnezeu.

O poezie de Boiu:

Jertia Școlarilor

I.

*O oră întreagă a trecut
Băiatul nu-mi mai vine,
La școală doar e reținut
Deși se poartă bine.
Mă duc să văd ce s'a 'ntâmplat
Căci sunt neliniștită”.*

II.

*O mamă zise și 'n sburat
La școală e sosită.
Școlarii șed în clasa lor
Și cântă voinicește,
Și 'n vesel cor și ciorobor
Fac scame bărbătește.
Căci astfel samă și au fost dat
S'ajute și ei țara,
O oră 'n zi e de rămas
La lucru 'n școală seara.*

III.

*Și sărutând pe fiul său
C' o lacrimă ferbinte
Ii zice: „Da, cu Dumnezeu,
Lucrează înainte.
Și scama ce veți face voi
Cu mâni nevinovate,
La toți cari sufăr pentru noi
S'aducă libertate”.*

În această poezie, — ca și în altele — parcă se simte ceva din sensibilitatea unui suflet de preot. Sunt convins că Abatele Henry Bremond, dacă nu era preot, nu putea formula teoria poeziei pure așa cum a formulat-o. Louis de Cardonnel n'ar fi scris — „*Carmina Sacra*” — așa cum a scris-o. La Boiu, pe lângă acest element psihologic, întâlnim și calități poetice cari îi facilitează creația.

Dintre celelalte poezii cuprinse în volumașul de care vorbim, voiu aminti de „*Sultan și Curcan*”. Conținutul poeziei e cunoscut, dar puțină lume știe că, prima dată, a fost făcută de Boiu. Lumea o cunoaște mai ales dintr'o variantă. Poezia lui Zaharia Boiu e mult mai veche decât varianta.

Sultanul aude vorbindu-se mereu de Curcani. Doi Curcani răniți sunt duși la Sultanul, care se 'ntreabă:

„Cine sunt curcanii? Ce sunt?”
 „Asiați sau Europei?”
 „De ce lege? De ce limbă?”
 „Cine-a auzit de ei?”

Dă ordin să aducă vreun curcan, să-și dea seamă cum sunt. Ce doi curcani răniți, sunt trimiși la Sultanul. Mergând se întreabă ce să facă în fața Sultanului. Unul vrea să fie umili, abia să ridice capul. Al doilea îi spune să pășească cu demnitate, ca soldații. Ajungând la Sultan, îl salută militărește. Sultanul se sperie și-l cheamă ajutoare. Poezia se încheie cu versurile:

*Inălțate în ărate
 Cu Curcar. nu glumi,
 Numai doi te speriară,
 Dar cu toții de-ar veni?*

În afară de poeziile publicate în acest volum a apărut postum, Zaharia Boiu a mai publicat diverse poezii ocazionale. În 1894 a alcătuit o odă superbă a Academiei Române, pe care o găsim reprodușă și în colecția de poezii — *Parnasul Român* — apărută la Brașov. Voiu reproduce cea mai cunoscută odă a lui Boiu, dedicată Mitropolitului Andreiu Șaguna. Se cântă și azi, mai ales la Sf. Andreiu, când se serbează — seara șă, miană —.

*Românime mult cercată
 Pune doliv' înnoit,
 Că perduș' o stea din ceru-ți
 Pe Andrei' Mitropolit.
 Ah, Andrei' întâi chematul
 Ah, Andrei' adânc oftatul,
 Ce ca viaț' te-a iubit,
 Ah, Andrei' a adormit.
 Viața lui o fapte înalte
 Ca diamante, șir de șir,
 Moartea lui în suferință,
 Moarte sfântă de martir.
 Unde-s lacrimi, unde-i jale
 Juste, cum sunt ale tale?
 Când va fi al lor finit?
 Ah, Andrei' a adormit!
 O Părintele îndurării,
 Cel-ce totul cărmuiești,
 Care și 'n cercări profunde,
 Totdeauna ne iubești,
 Pe Andrei' îl odihnește
 Unde viața înflorește:
 Nemurirea și-a găsit:
 Da, Andrei' tu n'ai murit.*

(Semințe din Agrul lui
 Hristos. Tom. III, p. 28).

Zaharia Boiu e autorul numeroaselor poezii ocazionale, pe cari le scria la ocazii festive. Chemat să slujească lui Dumnezeu și să vestească cuvântul Evangheliei Sfinte, de multe ori, extaziat de frumusețea momentului în care trăește, crează poezii religioase dintre cari, una, pusă pe note de D. Cunțan, e cunoscută în toată Mitropolia Ardealului. Iată textul acestei cântări:

La intrarea în biserică a Maicei Preacurate.

1. Astăzi un sicriu prea sfânt:
 Maica Inaltului Cuvânt,
 În biseric' a intrat
 Iertă' Domnului s'a dat.

*Refrem: Saltă Sfânta Sfințelor
 Căci lauda fecioarelor
 Se aduce în altar
 Domnului, pe sine dar.*

2. O Prooroc prea lăudat
 Caré'n psalmi Te-ai mângăiat,
 În organe azi și 'n strune
 Cânt'a Domnului minune.
Refremul.

3. O părinți prea fericiți
 Și de Dumnezeu iubiți,
 A căror odraslă sfântă
 Ingeri și oameni o cântă.
Refremul.

4. Bucurați-Vă, sălțați,
 Pre Maria o închinați,
 Domnului din Cer Preasfânt
 Maică bună pe pământ.

Refremul.

(Semințe, etc. Vol. II, p. 218).

Zaharia Boiu a compus o odă de o rară frumusețe, cu ocazia parastasului oficiat în Catedrala dela Sibiu, pentru odihna sufletului lui Vasile Alexandri. Reproduc — ca ultima — această odă, care ar merita să figureze și în antologii:

*O almă muz' a poeziei
 Acordă jalnic' lira ta:
 Alesul fiu al României
 Inchise astăzi gura sa:
 Alexandri, dulcea lumină,
 Latinei ginte ce-a lucit
 Cu soarele deodată 'nchină —
 Înalta frunte spre sfințit.
 Din toate colțurile tale,
 O românime, ce-l iubești,
 Aleargă în vestmânt de jale
 La lunca verde din Mircești.
 Bocește 'n sfântă pietate
 Și 'ngroapă pe poetul tău,
 La rău, la bine, ție-ți bate
 În cântul său, sufletul său.
 Acopere-l cu Lăcrămioare
 Ai primăverii dragi copii,
 Săpați-i groapa 'n loc cu soare
 În vesele grădini și vii.
 La cap îi puneți sfânta cruce,
 Al fării scut, străvechiu odor;
 Ea a condus, ea va conduce,
 Mărețul ginte viitor.
 Stați sentinelă neadormită,
 Păziți mormântul de dușmani,
 Popor iubit, țară iubită:*

*Păstori, plugari, vieri, Curcani!
Și a Blandusiei fântână
Cu neseatul ei izvor,
Să-i cânte: Inima română
In veci te ncinge cu a-l său dor.*

Fiindcă vorbesc despre poeziile lui Zaharia Boiu, voiu aminti că la 1862, în tinerețe, a publicat un volumaș de poezii „*Sunt și răsunate. Cercări poetice*”. Nu mă ocup de poeziile din acest volumaș scris în epoca adolescenței visătoare. Poeziile de mai târziu, — re-

ligioase, eroice, educative și ocazionale — scrise cu mult talent ar merita să fie reeditate. Zaharia Boiu e pomenit arareori chiar în antologii. Antologia mai nouă a poezilor din Ardeal, alcătuită de dl. Cardas, îl pomenește, chiar îi citează câteva poezii. Dacă Z. Boiu e nemuritor în domeniul scrisului bisericesc și prin norocul de a fi trăit în anturajul lui Șaguna, ar merita să fie cunoscut și în literatură.

Reeditarea poeziilor lui Zaharia Boiu ar însemna punerea în circulație a unui poet de o reală valoare etică și de inspirație națională.

C R O N I C I

Românii „mărgineni“

O străveche așezare românească: Săliște

Cu ocaziunea Congresului „Federației Naționale a presei din provincie”, un numeros grup de ziaristi din toate colțurile țării au ținut să vie în contact cu valoroasa populație românească pe care o constituie „mărginimea” și în special frumoasa comună „Săliște”, capitala spirituală a acestei regiuni. Ziariștii au fost primiți cu flori și cu fanfare de toată suflarea românească încadrată cu intelectualii locului, în frunte cu protopopul tractului Săliște, Dl. Dr. Borcea.

Să ne ocupăm puțin de această frunză comună românească. Ceeace vom spune despre ea, se poate afirma despre toate comunele românești dealungul Carpaților, cari au constituit și constituiesc așa zisa „mărginime”.

Săliștea, despre a cărei puternică așezare se găsec în istorie urme din veacul al XIII-lea, și-a câștigat și asigurat, în cursul veacurilor, un nume glorios pe teren național, cultural și economic.

Săliștenii, datorită însușirilor lor distinse, prin educația primită în biserica și în școala lor, care datează încă din anul 1616, și-au apărat ființa etnică, tezaurul sufletesc și drepturile lor cetățenești în fața încercărilor stăpânirii străine de a pune obstacole dezvoltării lor naționale.

Pagini de eroism național și religios alcătuiesc sbuciumările și luptele Săliștenilor pentru a nu cădea în iobăgie, pentru a-și păstra legea străbună, precum și drepturile de a folosi nestingheriți munții, pădurile, moșiile, dreptul de morărit, de pescuit, de vama târgului, moștenite dela părinți.

Ocupația lor principală era pe vremuri oieritul, ocupație rentabilă, care le-a asigurat, veacuri de-arândul, traiul. Când această ocupațiune, prin cunoscutele măsuri apăsătoare, n'a mai putut oferi Săliștei, în plină dezvoltare, condiții prielnice de existență, Săliștenii, prevăzători, și-au îndreptat privirile spre negoț și meserii. O seamă însemnată de negustori ambulanti duceau mărfuri în interiorul țării, alții treceau în provinciile românești și din câștigul lor își creiau în comuna natală gospodării trainice, sprijineau așezămintele de

cultură, bisericile și școala, fiica bisericii; au întemeiat instituții economice, societăți profesionale și de binefacere, cari au dat un avânt atât de înfloritor comunei Săliște, încât aceasta a ajuns să fie o mândrie între satele Ardealului. Și toate aceste așezămintele au creat Săliștenii din inițiativa lor proprie prin mari eforturi sufletești și materiale.

Numeroși fii ai comunei s'au așezat și au creat rosturi bune în orașele vechiului regat; alții, în comunele dela țară, unde, pe lângă promovarea comerțului românesc, duceau cu ei și calitatea de buni creștini și de economi iscușiți, însușiri cari au creat renume Săliștenilor și comunei lor. Datorită acestui renume, Săliștea, privită ca cea mai tipică comună românească cu înfloritoare instituțiuni culturale și sociale, a ajuns, după alcătuirea României întregite, să fie cercetată de savanții și marii bărbați de stat ai lumii, precum și de nenumăratele misiuni ale Statelor europene și americane, pe cari Săliștenii îi primeau cu cunoscuta lor ospitalitate.

Situația culturală a Săliștei până în prezent s'a menținut destul de mulțumitoare. Situația economică însă a devenit și devine din ce în ce tot mai îngrijorătoare. În timpul din urmă populația Săliștei a început a scădea vertiginos. Casele se pustiesc, fiindcă pământul, puțin și neproductiv, nu-i poate asigura agricultorului traiul zilnic. Cu creșterea vitelor se ocupă foarte puțini, fiindcă nu le aduce venit indestulător, ca urmare, și neguțatorii și meseriașii din localitate, prea mulți față de populația tot mai redusă și tot mai săracă, tânjesc, ducându-și cu mare greu traiul zilnic. Câteva fabrici înființate după războiu cu sprijinul institutelor financiare din localitate, unde își aflau existența multe familii din Săliște și comunele apropiate, în timpul crizei generale, s'au prăbușit, trăgând după sine și instituturile de bancă, cărora conversiunea le-a dat apoi lovitura de grație.

Aceste împrejurări, dăunătoare situației economice a comunei, determină familiile întregi să-și părăsească vatra străbună, fapt care se resimte nu numai în viața economică, ci și în cea culturală și socială. Suntem în fața unei prăbușiri pe toată linia, care ne umple de îngrijorare, pentru viitorul Săliștei și a întregii regiuni pe care o simbolizează.

În urma acestor constatări dureroase și în năzuința de a ridica populația din starea în care se află, săliștenii au recurs la ajutorul Statului român, rugându-l să-i sprijinească. Nu ajungă această comună, considerată în general ca izvorul de animațiune și energie a neamului românesc, să apună ca un meteor în cădere.

Este de constatat că în timpul din urmă Statul român a înființat în diferite orașe, și chiar la sate cu puțină populație românească, industrii mari, unde mii și mii de brațe își află încă pentru asigurarea traiului. Cât de prielnic a fost ținutul Săliștei pentru înființarea unor mari industrii de stat, unde fiii și fiicele din regiune și-ar pute găsi prilej de rodnică muncă, care le-ar asigura existența reținându-i la vetrele lor. Atunci n'ar mai exista pericolul de depopulare. Prin bunăstarea poporului s'ar promova înflorirea așezămintelor de cultură, cari vor rămânea și de aici înainte, ceea ce au fost în trecut, exponentele spiritului genuin românesc.

Suntem convinși, că prin înființarea în Săliște a unei industrii de stat ar reinvia și comerțul și meseriile existente, deasemenea s'ar da un avânt mai mare și economiei de vite din satele învecinate dela munte, ale căror produse s'ar valoriza în mare măsură aici între români. Astfel se va da un impuls de înflorire Mărginenilor noștri, cari au împănănt întreaga țară cu comerțul lor și au dat și dau atâta sprijin Statului la deparazitarea țării de elementele străine și periculoase unității noastre naționale.

Nu numai atât. S'ar putea crea aici pepiniere de comercianți, meseriași și industriași români cari, alături de Măceșeni și de alte elemente dinamice din țară și peste hotare, ar putea fi diseminați în tot cuprinsul țării, formând armata de ocupațiune a industriei și comerțului și determinând acea putere de fermentațiune, care să asigure deparazitarea țării de elementele dizolvante sau indezirabile, cari azi ne asfixiază.

E o mare operă care se poate, și trebuie să fie înfăptuită, și la care orice român treaz trebuie să colaboreze.

În sprijinul celor de mai sus amintim, că Săliștea oferă și alte favorabile înlesniri în scopul amintit. Personalul de conducere al unei întreprinderi industriale de Stat găsește aici locuințe curate, ieftine și în condițiuni bune igienice. Ținutul muntos cu locurile de reculegere, dau populației muncitoare cele mai prielnice condițiuni de îmborsărire sufletească și trupească, pe lângă mediul religios și cultural, dătător de vigoare și sănătate morală.

O instituție românească într'un mare centru minoritar

Cum funcționează într'un mare centru minoritar și în imediata apropiere a unui strălucit institut de cultură tot minoritar, un gimnaziu românesc? L-am cercetat în amănunt și m'am convins la fața locului de adevărul cuprins într'un raport oficial din care reproducem:

„Municipiul Sibiu a avut fericirea să aibă o școală

practică, încă din anul 1925, unde copiii săraci, în majoritate fii de țărani din comunele vecine, au avut posibilitatea să învețe o meserie, pentru ca apoi să concureze cu meseriașii minoritari, cari au acaparat toată industria respectivă.

„Adăpostită în două clădiri vechi, ruinate ale primăriei, cu săli de cursuri, ateliere și dormitoare neîncăpătoare și neigienice pentru sănătatea elevilor și a corpului didactic, cu un singur rând de ferestre și uși stricate, ceea-ce face ca iarna să fie imposibil de încălzit suficient, fără risipă de combustibil, pe care noi nici nu-l avem.

„Closetele, sistem vechi, veșnic infundate, produc un miros de nesuportat în curte și pe coridoare.

„Dușumelele (podelele) din ateliere, în special din atelierul de încălțăminte, sunt complet putrezite, numai gropi, ca într'un grajd, iar pereții umezi (igrasie), până la o înălțime de peste un metru.

„La internatul școlii, care este adăpostit în clădirea fostei închisori din strada Turnului, mizeria este de nedescris.

„Closetul este situat în fundul curții la o distanță de aprox. 70 m. de dormitoare (cari sunt la etaj), fiind din scânduri, aproape ruinat, veșnic infundat, murdăria scurgându-se prin curte”.

Constatări de felul acesta am mai făcut și în alte părți. Până când!

Evenimentele zilei

Rezultatul vizitei M. S. Regelui în străinătate

După vizitele peste hotare făcute de M. S. Regele Carol II și M. Sa Mihai, Mare Voevod de Alba-Iulia și moștenitorul tronului, care au fost un adevărat drum de triumf, se observă în opinia publică și presa din toată lumea un mare interes față de România. Ziarele de pretutindeni nu mai conținesc a scoate în relief rolul ce deține Patria noastră la hotarul Europei și misiunea ce-i revine din noua așezare a statelor în această parte a lumii.

Insemnăm cu deosebită mulțumire interesul străinătății asupra noastră și considerația ce ne-o acordă.

Douăzeci de ani dela unire

Privim în urmă cu douăzeci de ani dela Istorică adunare națională, ținută în Alba-Iulia la 1 Decembrie 1918, când s'a declarat deslipirea ținuturilor românești de sub stăpânirea maghiară și unirea lor cu Patria Românilor. Vedem imensul progres făcut de poporul român în acest scurt timp în toate domeniile vieții sociale și privim cu încredere în viitor.

Geniul rasei noastre, însușirile noastre genuine, așezarea noastră geografică și bogățiile țării, printr'o fericită îmbinare, ne dau dreptul să stăruim în opera încnpută de înaintașii noștri, având noi o mare misiune de îndeplinit aci, la porțile orientului. Increzătorii în destinele și mai ales în forța noastră, să mergem înainte pentruca, după alți douăzeci de ani, să avem o altă Românie: mai tare și mai frumoasă, — mai tare prin puterea economică și fizică a populației și mai înfrumșetată cu toate podoabele posibile.

După mutilarea Cehoslovaciei

Vecinii de peste Tisa s'au ales cu un neașteptat profit din mutilarea bunei noastre aliate Cehoslovacia. Li-s'au făcut cadou și teritorii asupra cărora n'aveau nici un drept să le revendice. De aici o țin în nesfârșite sărbători și se încurajează pentru o nouă acțiune revizionistă. E treaba lor să jubileze victorii, chiar și din acelea obținute fără eforturi și fără merite. Dacă însă Ungurii cred că au și cu noi ceva de răfuit, se înșeală amarnic. N'avem nici o socoteală cu ei și dacă scadența va veni vredată, le vom dovedi aceasta.

Spunem aceasta pentruca să se știe.

Gospodăria Țării

După descentralizarea administrativă prin învestirea Rezidenților Regali cu vaste atribuții gospodărești, guvernul își continuă opera sa de redreare a țării. În toate domeniile vieții sociale Guvernul urmărește cu tenacitate un plan general de organizare și refacere.

Cronicari fideli ai evenimentelor și dintre acei cari milităm pentru schimbări radicale în viața de stat și în cea particulară, suntem bucuroși a înregistra că țara se înviează, se întreamă. După atâția ani pierduți în trâncăneli, era timpul să pășim la o viguroasă acțiune de afirmare.

Buletinul Uniunii Ziaristilor Români din Transilvania*

La congresul Federației Naționale a Presei din Provincie, ținut la Sibiu în zilele de 30 și 31 Oct. crt., sub prezidenția I. P. S. S. Mitropolitul Bălan, dl Eugen Titeanu, ministrul propagandei, a făcut în numele guvernului importante declarațiuni, cari privesc în deosebi pe breslașii scrisului. Remarcăm sollicitudinea dlui ministru Titeanu pentru gazetari și hotărârea

* Ziarele afiliate U. Z. R. T. sunt rugate să reproducă acest buletin.

de a-i sprijini să se încadreze în noua organizare de stat în locul cuvenit.

Congresul a reales cu însuflețire și unanimitate în funcțiunea de președinte pe dl Ștefan Vlădescu, un inimos luptător pentru drepturile gazetarilor, iar ca secretar general pe dl Virgil Molin, președinte Uniunii Camerelor de Muncă, un alt valoros element dintre breslașii scrisului cotidian.

Dintre membrii Uniunii noastre au fost aleși în comitet dnii: dr. Aurel Vasiliu-Sibiu, At. Motogna-Cluj și L. D. Sălăgeanu-București.

Din U. Z. R. T. fac parte ca membri de drept în comitetul F. N. P. P. dnii: I. Colfescu-Delaturda și I. Ch. Severeanu, iar ca delegați dnii: I. Ol. Ștefanovici-Svensk și Gh. Stoica.

Sedința de constituire a Comitetului de direcție a F. N. P. P. va avea loc în Palatul Camerei de comerț din Ploiești, în ziua de 10 Decembrie 1938, la orele 5 p. m.

Cu acest prilej, conform hotărârii luate în Congresul dela Sibiu, va fi sărbătorit d. Șt. Vlădescu, președintele Federației. Participările sunt a se anunța dlui C. Dragomirescu, președintele „Asociației Presei din Prahova” în Ploiești.

Adunarea generală extraordinară a U. Z. R. T., ținută la Cluj în ziua de 20 Nov. crt., după epuizarea ordinii de zi, luând în desbatere programul de muncă pentru viitor, a hotărât să-și mențină cadrele și organizarea sa actuală și să-și continue activitatea.

Tot Duminecă, 20 Nov. crt., s'a constituit Breasla ziaristilor din Ținutul Someș, conform prevederilor noiei Legi a Breslelor. Adunarea de constituire a fost prezidată de păr. protopop dr. Ilie Dăianu. În comitetul de direcție au fost aleși dnii Ion Colfescu-Delaturda, directorul revistei „România Eroică” și președintele U. Z. R. T.; Dr. Ilie Dăianu; Prof. Univ. I. Ol. Ștefanovici-Svensk; Ștefan Peneș, dir. ziarului „Tribuna Noastră” din Cluj; Ion Popescu-Costești, directorul ziarului „Renasterea” din Oradea; prof. Leontin Gheorghe vicepreședintele U. Z. R. T. și directorul ziarului „Gazeta Sălajului” din Zălau; At. Motogna vicepreședintele U. Z. R. T.; Vasile Bucur, Iacob Tis. Petru Borteș, Eugen L. Bordan și Gavril Pop-Strava.

Duminecă, 27 Nov. crt., a avut loc la Sibiu adunarea de constituire a Breslei ziaristilor din Ținutul Mureș. Din partea U. Z. R. T. au participat la constituire dl președinte I. Colfescu-Delaturda.

Comitetul U. Z. R. T. a fost completat cu dnii: protopop dr. Ilie Dăianu, f. vicepreședinte al Senatului, un vechiu și valoros publicist al Ardealului; Octavian M. Dobrota, directorul ziarului „Glas Românesc în Ținuturi Secuizate” din Odorhei; Gheor-

ghe Togan, directorul ziarului „Gazeta Mediașului” din Mediaș; Ștefan Peneș, directorul ziarului „Tribuna Noastră” din Cluj; Ion Popescu-Coslești, directorul ziarului „Renașterea” din Oradea; Mihail Demetrescu, vechi licist din Târgu-Mureș și Andrei Găvozdea cu delegație de vicepreședinte și conducător al secției în Sibiu. În funcțiunea de juriconsult a fost constatat dl avocat dr. Ion Fedorca din Cluj.

CĂRȚI-RI / ISTE-ZIARE

„Gânduri Sănăse” de dr. Mircea Suci—Sibianu, vol. II, cu o prefață de dl. Nicolae Iorga, 200 pag. E o serie de admirabile articole scrise cu multă vervă și, mai ales cu mult adevăr, în domeniul medicinei practice. Cartea nu se poate rezuma. Ea atinge principiile morale cari ne călăuzesc, sau ar trebui să ne călăuzească, odată cu aplicarea științei medicale. Autorul dă dovadă de adâncă pricepere a resorturilor cari mișcă ființa umană. Își dă seama că vindecarea poate veni din respectarea prescripțiilor științei; dar ea vine mai ales, din respectarea și practicarea marilor principii de morală, din viața spirituală a omului, din curățenia sufletului său.

Cartea sa nu ar trebui să lipsească de pe masa nimărui. Ea poate fi sursă de inspirație chiar și celor mai distinși specialiști ai medicinei, cari prea adesea uită că izvorul de viață și de sănătate al omului stă în altă parte decât în fizicul său.

—o—

„Revista Institutului Social Banat—Crișana”. Nr. 24—1938, ne aduce, ca de obicei bogatul și instructivul său material. În „Insemnări”, într'un articol, sub titlul „Probleme minoritare”, se ocupă de articolul dlui dr. G. Făcăoaru, publicat în revista noastră cu privire la problema în chestiune. Regretăm că nu suntem de părerea autorului. Problema e mult prea importantă, pentruca să fie privită cu ușurință. Vom reveni și ne vom ocupa de ea pe larg. Déocamdată menționăm că e greșită credința că, odată popoarele concretizate în entități determinate, se vor anchiloza în această stare. Nimic nu e stabil pe pământ.

E și aceasta o formă de viață trecătoare. În curând se va pune chestiunea, cari conglomerate omenesci au rațiunea de a fi, și cari sunt destinate, de a fi absorbite de popoarele vecine, oricât ar fi de încheiate ele în state naționale. Mi-e teamă că autorul criticii e prea îngrădit în știință. Prefer pilda dlui dr. Suci—Sibianu care, liberându-se de datele rigide ale științei, evadează în domeniul spiritual. Și bine face. În afirmarea noastră națională nu poate fi

altfel. Trebuie să ne conducem de inspirațiile cari ne vin de dincolo de spațiu și de timp, să punem datele științei în serviciul acestor inspirații. Popoarele nu trăesc prin fizicul, ci prin spiritul care le animează. Ele trebuie să crească și să se dezvolte cași o ființă vie. Cele ce nu se dezvoltă nu au șansă de viață. Asimilarea este în ordinea naturală a lucrurilor pentru popoarele dinamice. Nu ne putem teme de alterarea specificului național. Acesta însuș e în plină evoluție. Nu importă fizicul. Spiritul este acela care se involuează în materie. Materia nu importă. Nu e decât un simplu instrument în mâna energiei creatoare. Atât prin asimilare, cât și prin o înțeleaptă politică demografică, poporul acesta va trebui să devie mare și puternic, sau nu va mai fi. E regretabil că nu ne înțelegem încă cu privire la această gravă problemă.

De un singur lucru trebuie să ne păzim: să nu ne introducem otravă în sânge. Dar și acest pericol nu poate fi decât tot în ordine spirituală.

—o—

„Sfarmă Piatră”, marea revistă națională și creștină, de sub direcția dlui Gregorian, apare din nou săptămânal. Pe lângă pleiada de scriitori în frunte cu dnii Crainic și Gregorian, și-a făcut apariția în coloanele sale și fecundul scriitor, dl Al. Brătescu-Voinești, o forță mai mult pentru afirmarea și regenerarea națională.

Reproducem din seria de articole, eșite din peana măeastră a dlui Brătescu sub titlul „Germanofobie”:

„Tot timpul lungii sale domnii, Regele Carol I s'a străduit să micșoreze puterea de vătămare a oamenilor politici și să le sădească în suflet, atât prin sfaturi înțelepte cât și prin austeritatea vieții sale exemplar de ordonată și de cumpătată, sentimentul datoriei și acel al valorii ordinei, — iar dacă nu a reușit, n'a fost vina lui, pentrucă era stânjenit nu numai de vinovăția colaboratorilor săi la cârmuirea țării, dar mai ales de acțiunea ocultă a masoneriei și de intensa operă de corupere practică de evrei”.

„Iar astăzi, când Germania duce cu atâta stăruință și energie lupta împotriva bolșevismului, comunismului și iudaismului, aceste grozave primejdii care amenință civilizația umană, socotesc că noi, vecinii imediați ai focarului de peste Nistru, suntem mai mult decât oricine datori de recunoștință Germaniei, pentru acțiunea de stânjenire alături acelor ucigătoare molime”.

—o—

„Graiul Maramureșului” ne trimite Nr. 243 din 6 Nov. cor., un număr bine scris, care demonstrează, dacă mai era nevoie, seriozitatea și utilitatea

acestei gazete, Reproducem din articolul Dlui Artur Anderco, inimosul director al ziarului:

„Recentul succes maghiar — datorit de Italia și Germania — față de Cehoslovacia abandonată și încurcată cu numeroasele sale naționalități, poate îmbăta pe domni delă Budapesta, însă pentru noi Români înseamnă un avertisment care ne îndeamnă să demascăm perfidia maghiară și să înlăturăm dintre noi orice neînțelegeri, spre a putea face front comun împotriva dușmanului de veacuri: feudalul ungar, stăpânul Ungariei de ieri și azi”.

— 0 —

„Femeea Satelor” Nr. 5 Oct. 1938, revistă de cultură și educație gospodărească, ne sosește cu un bogat material „gospodăresc”, care face cinste Dnei directoare Maria Pârvulescu și colaboratoarelor sau colaboratorilor săi. „Țara noastră”... „Dzeu a fost atât de darnic” cu ea. Să ne dăruască și mame bune și fecunde, dându-ne și ceeace „a uitat” „iubirea aproapelui” și succes deplin pe tărâmul culturai și educației gospodărești „Femeea Satelor”.

— 0 —

„Vatra”, revista învățătorilor din jud. Năsăud, nr. 8—9, Sept.—Oct., ne aduce articole semnate de dnii prof. D. Maior, Petre Pop, etc. Atragem atenția cititorilor noștri asupra articolului „Muzeul satului Nepos”. Se pot trage prețioase învățăminte.

— 0 —

„Notariatul Public”, ultimul număr, nr. 8, 15 Oct., publică un remarcabil articol al dlui dr. G. T. Cosma, președintele Uniunii generale a notarilor publici din România. Din nr. ultim, 15 Noemvrie cor. relevăm articolul dlui profesor univ. Petre Poruțiu, despre „Capacitatea Comercială, Studiu de Drept Comparat”.

— 0 —

„Dimândarea”, nr. 14—16, Iulie—Septemvrie cor., se ocupă în articolul prim de „Mitropolitul Andrei Șaguna” ca macedo-român, evocând figura marelui ierarh:

„Ce depărtare dela bietul episcop valah din 1846, a cărui națiune și biserică erau numai „tolerate” în Ardeal până la membru al Casei Magnaților și între aceste două puncte extreme: bărbatul de încredere al Senatului imperial, deputatul Săliștei în Dieta din Sibiu și membru pe viață al Senatului austriac.

N'a fost un politician al frazei, nici unul din acei idealisti, cari, prin puterea covârșitoare a entuziasmului și a cuvântului cuceritor, voesc să miște munții din loc și să schimbe cursul râurilor, ci îi plăcea să rămână totdeauna pe tărâmul realităților și să-și facă seama cu ele”.

— 0 —

„Straja Neamului”, organul „Ligei Culturale”, sec. dintre Prut și Nistru, pentru răspândirea culturai în popor, nr. 10, Octomvrie cor., e închinat evocării figurei marelui dispărut, Mareșalul Al. Averescu.

— 0 —

„Luminătorii”, ne aduce din capitala Moldovei o serie de articole cu specificul local. Remarcăm

„Români din Ungaria”, de dl. Emil Diaconescu și „Înapoi la Credință”, de dl. colonel Ion Zamfirescu.

— 0 —

„Noua Gazetă de Vest”, de sub direcția Dlui George A. Petre, dând o largă extensiune recepției Suveranului la Londra, redă în extenso cuvântările ținute la dineull de la „Guidall”. Reproducem din cuvântarea M. S. Regelui nostru cuvintele pline de tâlc:

„O țară nu poate străluci numai prin forța ei armată și prin puterea sa economică, ci și prin tradiția puterilor sale culturale (Aplauze).

Iată România pe care eu și cu tot poporul Meu o pregătim cu truda și ferma hotărâre pentru ziua de mâine, iată România pe care am ținut să V-o înfățișez astăzi în fața Domniilor Voastre”.

— 0 —

„Mâna Mântuitoare”, revista clerului putnean, pentru îndrumarea și hrana sufletească, ne sosește pe Octomvrie—Noemvrie, nr. 10—11, cu un material adecvat scopului ce urmărește.

— 0 —

„Învățătorul Bănățean”, ne aduce un bogat material din ogorul afirmării învățătoresți, a acestei vajnice armate de regenerare, pe care o formează învățătorul român.

— 0 —

„Satul și Școala”, revistă de educație și învățământ, cu nr. 1—2, Septemvrie—Octomvrie cor., pornește în al VIII-lea an de existență. Revista e cunoscută pentru energica luptă de afirmare pe terenul școlai și a indicării poporului.

Directorii ei dnii profesori C. Iencica și D. Goga se pot felicita pentru frumoasa operă îndeplinită.

— 0 —

„Ogorul Școlai”, revista învățătorilor din jud. Turda, nr. 1—2, Septemvrie—Octomvrie cor., se afirmă cu tărie în acelaș domeniu și pornește și ea în al V-lea an de existență. Animatorii acestei reviste dnii Gabrill V. Brumă, Gavriiu Coroin, V. Iluțiu, Alex. Suci, și toți colaboratorii ei merită toată încurajarea pentru aportul de fermetațiune spiritală ce aduce în ogorul școlai.

— 0 —

„Cele trei Crișuri”, pe Sept.—Oct. 1938, se ocupă, între altele, de recente evenimente internaționale. sub pena dlor col. George Paleologu, Robert de Beauplan, prof. Alex. Lapedatu, Nicolae Iorga, Traian Birăescu. Remarcăm și articolele „Arte Frumoase în România” ale dlor A. Mincu și Cornel Bessu.

— 0 —

„De Straje”, nr. 7—8, Iulie—August 1938, e închinat în mare parte memoriei decedatei Regine Maria. Remarcăm articolele despre „Socoli”.

Erată.

În articolul „Părintele Daco-României: Gheorghe Șincai din Șinca” s'a strecurat o fatală greșală, provenind din asemănarea numelui localității unde a răposat cronicarul: Sinea, lângă Coșite și Șinca. Cerem scuze pentru neatențiune.

Presă de provincie

„Decalogul” Avem înainte acest ziar cu Nr. 81 din 15 Oct. și nu ne putem reține de a felicita pe directorul și inspiratorul lui, Dl Coriolan Ghetje, pentru ținuta înaltă și materialul bogat și select ce oferă cu fiecare număr. Publicațiile similare române sau străine nu-i pot face umbră. Relevăm din acest număr: Probleme religioase; Enciclopedie creștină; Drumurile tineretului; Satele românești; Femea și căminul; Probleme sociale etc.

—o—

„Presă Oltenie”, în ultimele numere ce ne-au parvenit aminteste și ședința istorică dela 12 Octomvrie în Oradea.

Și vorbind despre Congresul Federației Naționale a Presei din provincia dela Sibiu, spune:

„În ziua de 12 Octomvrie se întrunea în Oradea Mare comitetul național român sub președinția bătrânului dr. Teodor Mihali. Ședința a avut loc în casele regretatului fruntaș dr. Aurel Lazăr pe zidurile cărora a fost așezată înainte cu câțiva ani o placă comemorativă chiar în legătură cu ședința istorică. O moțiune politică a fost votată în sensul, că guvernul și parlamentul din Budapesta nu au căderea de a reprezenta poporul român la conferința de pace.

„Această manșetă pune frumos și cinstit problema necesității strănerii într'un mănunchi a tuturor asociațiilor din presă din provincie, precum și soluționarea tuturor nevoilor de care ele și presa, în genere, suferă”.

„Prezența la birou a câtorva ași ai scrisului din Capitală, ca și a autorităților, înseamnă că, așa cum un ziarist a spus-o cu acest prilej, presa de provincie numai trebuie confundată cu fițiucile de scandal și de poliție, ci o gazetărie morală, activă și necesară, care pregătește marea masă a cititorilor de astăzi și de mâine”.

—o—

„Făclia”, gazeta Căminului cultural județean Romanai, în articolul de fond se ocupă cu „Serviciul Social”, relevând arzătoarea problemă a ridicării satului românesc.

—o—

„Românizarea” în Nr. 82 din 20 Nov. cor. sub iscălitura D-lui Al. Berteau, se ocupă de aceeași gravă problemă, sub titlul: „Operă de adevărat românism — Grija pentru lumea satelor — „O mare operă pe cale de înfăptuire”.

„Printr'o fericită inspirație a luat de curând ființă „Serviciul Social”, instituție obligatorie în care fiecare tânăr ce se cultivă în universități și năzuiește să obțină diplome, să vină la contribuție printr'un stagiul de un an, luând contact efectiv cu satul, dându-și obolul cultural, luminând pe săteni, arătându-le foloasele ordinii, învățăturei, bunului trai, într'uo scoatere a acestora din întunericul în care zăceau”.

—o—

„Avântul”, organul românilor treji de pe Valea Jiului, dela Petroșani, reproduce cuvintele regale:

„Fiecare tânăr, trebuie crescut în credința că este mândru de a fi român, că este mândru de țara lui și că prin sentimentul lui de solidaritate națională și de muncă neprecupețită în folosul obștesc, trebuie să contribuie la progresul Patriei”.

—o—

„Libertatea”, nr. 45 din 13 Noemvrie 1938, sub titlul „Un om de bine” — dl inginer Ion P. Gigurtu — relevă meritele acestui om, director general al societății „Mica” pe terenul național și cultural. Il califică de „exemplar rar”. Directorul nostru, însoțit de secretarul de redacție, a fost la Brad la fața locului și și-a putut face idee despre măreața operă a acestui „exemplar rar” și a scris la vreme un elogios articol. Suntem fericiți a constata că văd și alții la fel.

—o—

„Viața Creștină”, de sub direcția preotului V. Chindriș, urmându-și programul său creștinesc, pune în evidență porunca a 2-a „Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși, (Matei 22, 39), într'un articol plin de tâlc.

Aviz pentru abonați

Tuturor abonaților noștri le-am trimis prin poștă chitanțe pentru plata abonamentului. Facem un călduros apel către toți să onoreze chitanțele trimise, cunoscând că altfel suntem puși la grea încercare. Editarea revistei ne costă enorm, asemenea expediția și chiar încasarea abonamentelor prin oficiile postale ne măresc cheltuielile peste orice prevederi. Deasemenea rugăm abonații să ne semnaleze orice insuficiențe ori nepotriviri în adresa cu care li se trimite revista, pentru a le putea îndrepta. Lucrăm intens la reorganizarea administrației revistei, cu hotărârea să satisfacem abonații în modul cuvenit.

Presa în Provincie (continuare)

„Drapelul“ din 14 Nov. ocupându-se de Consiliul interuniversitar dela ministerul Educației Naționale, reproduce din cuvântarea Dlui Ministru al Educației, între altele, următoarele cuvinte cari rezumă situația:

„Învățământul românesc a fost organizat potrivit concepțiilor filozofice ce au dominat în ultimul veac. Erau concepțiile individualiste și libertare. Elevii, studenții, erau priviți în sine independent de röstul ce aveau mai târziu în societate, indiferent de îndatoririle sociale și de misiunea ce autoritatea de Stat ar fi trebuit să le atribuie în mod deliberat. De aceea se pregătea un tip ideal printr'o cultură teoretică, abstractă. Și de aceea aceasta cultură și organizarea învățământului erau prin imitațiune pur și simplu copiate din străinătate. Nu s'a ținut nicio dată seama de specificul românesc; nu s'a ținut seama de structura socială și de nevoile noastre“.

„Și de altminteri eu am convingerea că mediile universitare, unde prin definiție trebuie să predomine spiritul clar-văzător, lărgimea de vederi, criteriul etic în judecarea situațiilor, toate interesele personale vor fi neglijate pentru a promova numai pe cele obștești“.

„Unirea Românească“ din Timișoara, având ca director pe Dl Constautin D. R. Burdea și ca șef redactor pe Dl Horia I. Gheorgița, în Nr. dela 14 Nov. ocupându-se de Școlile Normale Superioare, constată cu tărie:

„Se pune astfel capăt pletoarei de profesori slab pregătiți cu o conștiință profesională aproximativă, ce transformaseră școlile noastre secundare în fabrici de diplome și suflete rătăcite.“

„Telegraful Român“ Nr. 47 din 20 Nov. cor. se ocupă de Congresul Asociației Clerului „Andrei Șaguna“ dela Timișoara, în legătură cu problemele vitale ale afirmațiunii religioase ortodoxe.

Doleanțele exprimate în „Moțiune“ le subscrie orice român, iar dezideratul de sub p. 5 cu privire la „Academiile teologice“ se referă la o gravă eroare ce s'a făcut, despre care ne vom face un punct de onoare de a ne ocupa și noi.

„Frontul de Vest“ Nr. 48 din 20 Nov. cor. relevă „hotarul desmățului din învățământ“ în urma nouilor legiuri școlare.

„Curierul Banatului“ organ al comerțului, agriculturii, finanței și muncii bănățene, în 32 din 29 Oct. cor. publică un interesant articol de fond despre „Colaborarea minorităților“.

„Gorjanul“ din 16 Nov. cor. din T. Jiu de sub direcția Dlui Jean Bărbulescu ultimul număr

ce am prînit se ocupă pe larg de Congresul „Federației Naționale a Presei din Provincie“ ținut la Sibiu în zilele de 30—31 Oct. cor. relevând importanța declarațiilor făcute de oficialitate cu această ocazie.

„România de Vest“ numărul festiv dela 31 Oct. în articolul de fond „Regele și presa“ sub iscălitura Dlui O. M. Vianu se scoate în evidență importanța constructivă a presei în noul stat român.

„Presa și prin ea propaganda, a ajuns astăzi la o aceeași importanță națională, ca și armatele și armamentul. O presă conștientă de rolul ei, bine dirijată, este o armă dintre cele mai puternice în mâna conducătorilor statului“.

„Afirmarea“ din Satu-Mare. revista dlor Const. Gh. Popescu și Octavian Ruleanu, în numerele 10—11, Oct.—Nov. 1938. Continuă a ține sus steagul afirmării românești la granița de vest. Remarcăm articolul dlui Lucian Bretan „Reacțiunea românilor ardeleni în era aponiană“, pentru actualitatea lui.

Cărți de căpătâi

În nizuința noastră de a provoca dezvoltarea unui puternic dinamism național, nu trebuie să uităm și vehiculele, cari ne pot duce spre acest măreț rezultat.

În această ordine de idei, ținem să atragem atenția distinșilor noștri cititori asupra operelor directorului și colaboratorilor acestei reviste, Deocamdată le recomandăm procurarea cărților scrise de directorul nostru dl Ion Colescu-Delaturda.

Sunt cărți „gândite, cari nu sunt o lectură de siestă, nici de trecere de vreme, ci de pus la căpătâi, de gustat pe îndelete, cu pauze rodnice în reflexiuni, cărți cari nu-și găsesc perechea în literatura noastră sociologică“, după cum se exprimă cu privire la penultima, răposatul profesor universitar, de pioasă amintire, V. Bogrea.

Aceste cărți sunt:

1. „Fericire Pământească“. (București. Tip. Astra, 1902), lucrare de adolescență.
2. „Viața Morală a Popoarelor și Războiul Mondial — Cauze și efecte“ — lucrare din care se poate vedea rolul capital al spiritualității care ne animează în marile evenimente.
3. „Război și Civilizație“, ideologia animatoare care ne-a condus la și prin marele război.
4. „Spiritu și Materie — Eroismul în Viața de Stat“, care poate fi privită ca biblia timpului prin care trecem.

Cea din urmă se poate procura la redacție, iar celelalte se pot consulta în bibliotecile publice.